

AKATALPA

Ekim 2009 - Sayı 118

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

BURSA VURGUMUZUN GEREKÇESİ

Bu derginin kültür başkentimiz İstanbul'a da, resmi başkentimiz Ankara'ya da, uygarlık odağımız İzmir'e ve başka herhangi, yerli-yabancı bir şehre de, özel bir ilgisi olmamıştır, olamaz.

Bunu ta Haziran ve Temmuz 2000 tarihli 6. ve 7. sayılarımızdaki "Ulusallığa Paydos!" ve "Evet Şiirde ve Sanatta Ulusallığa Paydos!" başlıklı yazılarımızla ortaya koymuştuk –daha o yıllarda! Yanlış anlaşılma korkusunu bile göze alarak.

Ya neydi coğrafyaya ilişkin konumumuz?

Yereldik ve evrenseldik ya da evrenseldik ve yereldik.

Ayak tabanlarımız buraya değdiği için yerel, yürek ve beynimiz evrenle ilişkide olduğu için evrensel.

Aslında aynı duruş bütün sahil sanatçıların duruşudur elbette. Arası arızı alandır.

İstanbul'da oturanlar, İzmir'de oturanlar, Ankara'da oturanlar diye bakmaya başladınız mı farkında olmadan, özü ıskalamaya başlarsınız. Kendiniz olmayı geri plana itersiniz. Kendinize bakmakla yetindiğinizdeyse iç denizinizin suyunu tüketebilirsiniz.

Gariptir, anlı şanlı çoğu kurumsal dergide, yasalar karşısındaki konumlarından hareketle herhangi bir durumda kendilerine fazla zarar gelmesin diye "yerel süreli yayın" yazarken, bizimkinde "yaygın süreli yayın" yazar, şüphesiz doğal bir meydan okuma olarak.

Bunun nedeni, başından beri kale almadığımız ortalık yere tav olmak değil; dayatılan platformda bulunmayan "evrensel" seçeneğine zorunlu vurgu yapmaktır. Yerelliğimiz adresimizden belli, ama yasa bize açık evrensel olma hakkı tanımıyorsa, biz bunu "yaygın süreli yayın" seçeneğini işaretleyerek gösterebilirdik, gösterdik.

Son zamanlarda Bursa'ya biraz fazla bakmak zorunda kaldıysak kusura bakmayın, Sevgili Arkadaşlar ve merak etmeyin; ayağımız yerdeyse başımız hep göktedir ve bu hep böyle kalacaktır.

Teknik Hatalar ve Duyurular

* "Hayatı Şiirleştiren..." dizimiz geçen ay 10. olarak görünüyordu, doğrusu 12. olacaktı; dizi 13'üne bastı bu ay!

* Asri zaman kes-yapıştır'ının gizli oyununa geldik: Geçen sayıdaki "ben hâlâ çırağım usta, sessiz bir körüm terazin yoksa." dizesini Hüseyin Köse'nin şiirinin sonundan alıp Salih Mercanoğlu'nun şiirinin sonuna eklemenizi rica ediyor, başta şairlerimiz, herkesten özür diliyoruz.

* Türkiye'nin zenginliği diye bakıp sevdiğimiz yüz küsur derginin yüz küsurunda da yazmak isteyen arkadaşlarımız var; ne diyelim, kaos ana kendilerine şifalar versin. Bilindiği üzere, ideali, üç ya da dört dergidir, hadi olsun da beş olsun.

Bursa'da bir kilometrekarelik bir alanda da bir elin parmakları dolayında dergi çıkıyor; buna da zenginlik diye

Tuğrul TANYOL

İŞARET FİŞEĞİ

zamanı kurcalayan adam
suya taş atan çocuk
gün devrilirken altında kaldılar
gece onları görmedi bile

hepimiz zaman yolcusuyuz aslında
zamanla birlikte ilerleyen
çocuğun attığı taştan kopan kale
yüzer yavaşça denizin üzerinde

sen bir başka adla çağırırsan da kendini
üzerine düşen gölge
birlikte şekillenir seninle

oraya bak! oraya... şimdi
fırlayacak kalbin işaret fişegi

bakıyor ve seviniyoruz. Ama her birinin şair ve yazarlarının farklı olması koşuluyla. Aynı olacaksa niye bu kadar dergi? Dergilere de, buralarda yer alan şair-yazarlara da, zamanla bir bölümü mutlaka bizlerin yerini alacak geleceğin şair-yazarları sevgili okurlara da haksızlık değil mi bu? İzninizle şair ve yazarlarımızı bu konuda daha duyarlı olmaya çağırıyoruz.

* Maalesef ya da ne güzel ki yayımlamak istediğimiz pek çok şiir bir sonraki sayıya kaldı.

* Bir de müjde: Bursa Edebiyat Kültür Derneği (BEK) Şiir Atölyesi etkinliklerine 3 Ekim 2009 tarihinde başlıyor. Ayrıntılı bilgi: <http://www.bursaedebiyat.org> –RD

Cevat Akkanat, Sina Akyol, Adnan Algın, Yusuf Alper, Suat Kemal Angı, Gökhan Arslan, Sevil Avcı, Özer Aykut, Mehmed Arif B., İsmail Mert Başat, Yılmaz Bozan, Ahmet Cemil, Tahir Musa Ceylan, Mehmet Çakır, Ramis Dara, Gültekin Emre, Özgün Ergen, Mustafa Eroğlu, Metin Fındıkçı, İzzet Göldeli, A. Zeki Güney, İbrahim İspir, Muzaffer Kale, Arife Kalender, Selami Karabulut, Mustafa Ergin Kılıç, Hüseyin Köse, Hüsam Kurt, Cihan Oğuz, Musa Öz, Ahmet Özer, Pelin Özer, Zafer Özgekağan, Utku Özmakas, Halil İbrahim Polat, Tamer Sağır, Tuğrul Tanyol.

ŞİİRİN KÖKLERİNE YOLCULUKLAR (10)

İsmail Mert BAŞAT

Adlandırmalar ve İmge-Ad

Ad'lar coğrafyasında yaptığımız hızlıca bir yolculuktan sonra yine mola verdik. Yolculukta şunu gördük ki, ad, imgeden doğmuş ama binlerce yıl ona tutunmuştur. Bununla birlikte "adlandırma" ediminin kendisi de, imgeleme olanaklarını geliştirip-zenginleştirmiştir. Devinimin içinden beliren "ad"ın kendisini öznesine yapıştirarak izole edip-dondurması ise, adın simgeye ve gidimli dile, imgenin ise zihinsel imgeler üzerinden ikizlenmelerle, imgelemsel doğurganlığa doğru yol almasına uzanmaktadır. Yine gördük ki, toplumsal derinlikte ilksel dünyanın, bireysel derinlikte çocukluk döneminin nabızı, bugün hâlâ şiirde atmakta, çocuksu naivitesi o kaynaklardan beslenmeyi sürdürmektedir. Bu ve benzeri konuları, yeni molamız sırasında arkadaşlarla birlikte gözden geçirmeyi ve yeniden değerlendirebilmeyi umuyoruz. Bu kez kamp kurmadık; Samoa'da, Scheurmann'ın konuğuyuz. Ağaçtan direklerle payandalanmış, yarım küre formunda ve kamışlardan kanaviçe gibi örgülenmiş bir çatının koruduğu, geniş ve tek hacimli bir evdeyiz. Scheurmann, gelişimiz onuruna bu akşam bize kava (o-le-ava) sunulacağını söyledi. Bu sunum, aynı zamanda birleşip-kaynaşmayı amaçlayan bir ritüele sahipmiş. Arkadaşlar motiflerle bezeli yer hasırlarına yayılmış, gevezelik ediyor ve şakalaşıyorlardı. Akşam güneşinin yumuşaklığında, yakın çevreyi dolaşmak için dışarı çıktım. Beni hemen çevreleyen, yürüdükçe genişleyen yeşil bir dünyada buldum kendimi. Papaya, kahve, kakao ve hindistancevizi ağaçları, meyveleri ile yüklü, benimle birlikte dolaşıyorlar gibiydi. Biraz daha ötede, dev kauçuk ağaçları yükseliyordu; aradaki ender boşlukları ise taro tarlaları ve kava ağaççıkları kaplamıştı. Deniz kenarına yaklaştım; asırlık çınarları anımsatan, dev bir ekmeğin ağacının gövdesine yaslanıp, oturdum. Denizde, ufka yakın, çok sayıda kano gördüm. Onlar hareket ettikçe, güneşle denizi buluşturup-seviştiriyorlar duygusuna kapıldım; kendimi denizin ve güneşin bitimsiz öpüşmelerindeki bir ışıldaıyıp, bir sönen pırıltılara bırakmışken, tanıdık bir sesin "İyi akşamlar..", dediğini duydum. Bir önceki molamızda istemeden konuşmasını böldüğüm, Hüsamet'in öğrencisi olan gençti; yanıma buyur ettim. Bulduğumuz yere dair birkaç tümcelik konuşmanın ardından "Size bir şey sormak istiyorum. O gün neden 'fraktal' konusuna girdiniz?" diye sordu. Bu soru üzerine yaptığımız söyleşiyi size hemen aktarmayıp, bir sonraki "Yolculuk Notları"mız arasına alıyorum. Çünkü kanolar sahile yaklaşmış ve çevremizi çocuklarla kadınların sevinç ve coşku imleyen sesleri sarmıştı; yeşilliklerin arasından ve her yönden fırlayıp, sahile doğru koşuyorlardı; kanoların sahile yavaşmalarını beklemeden suya girip, balıktan dönenlere el verdiler. Yüzden fazla insan onlarca kanodan balık ağlarını çekerek sahile doğru yayıp-açarlar, herkesin koro halinde katıldığı yumuşak ve ritmik bir şarkının ezgileri yükseldi. Balıklar ağlardan elbirliği ile toplanıyordu ve gördüğünce, balıkların tümü ortaktı.

Toparlanıp arkadaşların yanına döndüğümüzde kendimizi, herkesin 'destur'suz söze girdiği bir söyleşinin ortasında bulduk. Son yolculuk *adlandırmalar* olunca, konu da buydu tabii:

- ..sözgelimi Hatti kralı Ammuna'nın adı, Hattice bir kutsal dağın adıdır. Telipinu ise kral olunca, Hititlerin Hattilerden aldıkları bereket ve canlılık tanrısının adını kuşanır.

- Tebaasında "Obama" beklentisi yaratmış olmalı!

- Başlangıç için elimizde, Foucault'nun kulağımızda yankısı süren sözü var: "Bütün kelimeler uyku halindeki adlardır."

- Kratylus'un "Adları bilen nesnelere de bilir." tümcisini unutmayın.

- Herakleitos bunu duymuşsa, "Beni yine kıçından anladı", diye çok öfkelenmiştir.

- Ben de Aristoteles'in, *Tyro*'da "Ah yürekteki çelik, sanki addaki çeliktir" diyerek ad-güç çevrilmemesinden, karşısındakileri "ikna" adına yararlandığı için Sophokles'e takıldığını anımsıyorum.

- Bana ise, takılmadan çok, "retorik" adına bir öneri gibi gelmişti.. Çünkü insanlarda yerleşikleşen bu "algı" uzun zamanlar boyunca etkisini sürdürmüşse benziyor. Condillac da "...işaretleri şeylere iliştip bağlamak âdeti, bizim için o kadar tabii oluvermiştir ki henüz değerini ölçecek durumda olmadığımız vakit, adları nesnelere kendi gerçekliklerine bağlamamaya yatkınlaşıp-alışmış ve bunların (varlıkların) özünü iyiden iyiye açıkladıklarını sanmış olduk." diyerek bunu işaretliyordu.

- Dilin, binlerce yıl "ad"lar üzerinden aktığı doğrudur. Başka bir söyleyiş ile 17. yüzyıl ortalarına kadar sözcük, bir nesnenin adı ve o nesnenin niteliğidir. Bir nesnenin adına sahip olmak, o nesnenin tözsel ediniminin, *ben* kılınmasının anahtarıdır. Bir boğanın ya da kartalın adını almış olmak, o gücü de soğurup almış olmaktadır.

- Evet ama bu şişinmenin eylemsel olarak hak edilmiş, toplumca teyit edilmiş olması da gerekiyor. Eski Türk topluluklarında çocuğa doğumdan sonra geçici bir ad konulsa da gerçek adın kayda değer bir beceri göstermesinden sonra ve "ad koyma töreni" ile verildiğini biliyoruz. Bazı eskil topluluklarda ise, yeni bir "başarı", o insanın adının da değiştirilmesini, "rütbe almasını" sağlar. Kimi topluluklarda da her yeni "başarı"da *ad değiştirme* yerine ikinci, üçüncü,.. adlar ilk ada eklenerek çoğullaştırılır.

- Tanrı Marduk'un taç giydikten sonra, tanrılar korusunca ona "elli ad" verildiğini biliyor musunuz? O, verilen elli ad yoluyla biricikleştirilmiştir. Bu adların her birisi ise, bir edimsellik ve bu edimselliğin ne'liğini içerir; "Tanımı-yaratan", "Tahılların-kenevirin-yaratıcısı", gibi, uzar gider.

- Oates, Akadlarda kral Sargos ile birlikte "yıl adı" verilmeye başladığını kaydediyor; ad ile güç ve başarı ilişkisi geleceğe dönük beklentiler alanına da sıçratılmış ve her yeni yıl, bir önceki yılın önemli bir olayının adını alır, onunla ifade edilir olmuş..

- Tek tanrılı yaşamda Allah'ın bilinen doksandokuz *esma-i hüsnâ*'sı (güzel adı) vardır (yüzcüncü ad sonsuzluğu ve özge gizemi kendi içine çekerek bilinemezleşir); Yezidilerde ise Allah'ın adı tam bin bir ada çoğalır. Yine de tek tanrılı dinlere gelindiğinde ad-edim/güç özdeşliği de çözülmeye başlamıştır; ad, *kudret*, *hayat*, *kelam*, *irade* gibi "zâti sıfatlar" ve *yaratan*, *bağışlayan*, *rızık veren*, gibi "fiili sıfatlar" yoluyla "sıfat"lanmaktadır.

- Kozmogonilerde söz verilir; tek tanrılı dinlerde de sürer bu; Tanrı, ilk iş olarak Adem'e adları öğretir.. Kuran'da olsun, Tekvin'de olsun ...

- Oysa başlangıçta ne "söz" vardı, ne de "ol!"

- "Olmakta bulunan" vardı..

- Goethe, "Başlangıçta eylem vardı.", diyor.

- Adlarla da pek arası yok O'nun; adların başlangıçtaki erdemini bir yana bırakıp, "İsim gürültüden başka bir şey değildir. Göklerin ihtişamını bizden gizleyen sistir." diye hırçınlaştığını da biliyoruz.

- En başa dönelim..

- Evet, başlangıca..

- O zaman elimizde, çıkarken dilin damağa, dudakların birbirine değmediği tek ve tanıdık

bir "ses" var demektir: Doğarken atılan çılgılık! Bir beden, bir de bakır bir beyin ekleksen, başlangıç için çok şey! İçine yuvarlandığın doğayı ve ...

- Doğrusu, eldeki örnekler bizi başlangıca kadar götürmüyor. Ama uzmanların sürdürdükleri izler, ilk sözcüklerin *ünleyen* seslerden ibaret olduğunu gösteriyor. Sözgelimi *Sioux*'larda bir insan adı olan *Kartal Kanadı* (Khe-tha-a-hi), başlangıçta ea-ai ünleyenlerinden ibaret olmalıydı. Ya da Kızılderili *Crow*'larda yine bir insan adı olan *Çok Vuruş** (Aleek-chea-ahoosh), aee-ea-a-oo gibi bir şeydi..

- *Maori*'lerin gelip-yerleştikleri yeni ülkelerine (Yeni Zelanda) verdikleri *Uzun Beyaz Bulut* (Ao-t-ea-r-oa) adlandırmasında, veya Litçedeki *Gök Gürlemesi* (P-e-rk-u-n-a-s) -gürleyen gök; Tanrının

kendisi- adlandırmasında ilk sözcük kuruluşunun ünlü harflerden (seslerden) oluştuğu ileri sürülebilir. Zamanla...

- "Sözcük" yerine, "sözcük-tümce" demek daha doğru; bir-iki ünlü sesin oluşturduğu seslem (hece), aslında sözcük gibidir; adın kendisi ise, ilksel tümce.

- Bilgisayarda derdin tamamını anlatmaya 0 ve 1 kombinasyonları yetiyorsa, onların elindeki ünlü ses sayısının sağladığı kombinasyon olanakları bitimsiz demektir.

- Evet ama beynin bugün eriştiği yapısı bile bu bitimsiz kombinasyonları kucaklayıp, bellekte servise hazır tutmaya yetmiyorsa, o zamanlar hiç yetmiyor olmalıydı. Bırakın da, sözümü bitireyim. .Zamanla, kimi ünsüzlerin seslendirilmesi başarılabildikçe, zenginleştirici bir değişim gerçekleşmiş olmalıdır. "Diftong"ları, iki ünlü sesin tek bir ses halinde kaynaşmasını anımsayalım; sonra bir-iki ünsüz harf (ses) ile yan yana gelmeleri ve ardınca, uzun bir süreçte ve birlikte fonetizasyona uğramaları... Bu gelişmeyi ise ses çıkartma yetisi olan insanın *kendiliğinden* (kendi-içinde) başardığı söyleyemeyiz. Karşılaşmalar yoluyla gelişip-çoğalan etkileşimler olmadan, *ifade etmeyi* şiddetle talep eden toplumsal ortam bulunmadan, hayvan seslerinin kurabildiği dillerin ötesine geçilemeyeceği, ortaya konulmuştur. Beyin-beden ayrımını reddediyorsak, beynin ve bedenin çevre etkileşimleri karşısında birlikte, ayrıca birbirlerini diyalektik bütünlük içinde besleyerek geliştikleri aşikârdır. Boğumlama dediğimiz, ciğerlerden gelen havanın ses yolunun belli bölgelerinde açılma, kapanma, daralma, hışırda gibi hareketlerle sese dönüştürülmesi; dil ve dudak kullanımındaki plastikleşme hem doğa ile ilişkilerden, hem toplumsal ilişkilerdeki zorlanmalardan, hem de zihinsel gelişimden verimler derleye derleye ve ses organlarının tümünü de fiziken geliştire geliştire yol alabilmiştir. Doğadaki tüm varlıklardan çıkan binlerce ses de, bu oluşuma destek vermiştir. Taşın taş vurmaktan gök gürlemesine, çağlayan sesinden çalı hışırısına, hayvan seslerine, yağmuru ya da dolunun seslerine, kuşların birden havalanışlarındaki kanat seslerine ve ötelere uzanan yoğun bir sesler kümesi, sert ve yumuşak ünsüzlerin seslendirilmesinde işbirliğine hep hazır bulunmuştur.

- Karşılaşmalardaki çevresel etkenlerin çeşitliliği, diller arasındaki çeşitliliğin kökensel bir kaynağını içinde saklamaktadır zaten.

- Kimi düşünürler, ünsüzleri birer harf olmaktan önce, harf-ses özdeşliği içinde "ses sürekliliğinin hammaddesi" olarak görüyorlar ve başlangıçta "ünsüzler, vurgu ve duraklar oluştururlar", diyorlar.

- Şu, doğadan yükselen sesler, dedin; gürlmeler, mırıltılar, hışırtılar.. Yani ilksel "onomatopoeia"nın** abartılmaması ama göz ardı da edilmemesi gerektiğini söylüyorsun. Kuşkusuz bu, konuşmaya ilk geçiş aşamasındaki çocukların *hav hav, miyav* gibi yinelemelerinde de gözüküyor. Ama bunu 'taklit' olarak görmek yanıltıcı olur; çünkü çocuk zihnindeki köpek imgesi, köpeğin görsel imgesi ile işitsel imgesinin birbirlerine yaptıkları göndermeler içinden belirmektedir. Ve köpeğin imgesi, "havhav" olarak aynı zamanda onun atıdır.

- Onomatopoeia'dan söz edilince, "Doğa, kendine özgü bir ses çıkartan her şeyde, dilimiz Almanca'yı konuşur." diyen bir yazarı anımsadım. Biraz eğlenelim diye anlatıyorum. Eco'nun aktardığına göre yazar, 1644 tarihli kitabında doğanın dilini başkışeden itelıyor ve asıl "kutsal" dilin Almanca olduğunu, Almancanın kök sözcüklerinin (adların) Tanrı tarafından verilmiş kutsallıkları nedeniyle doğanın da bu dili kullandığını ileri sürüyor. Böylece gökler Almanca kök sözcük ile gürlüyor, bir başka kök sözcükle rüzgâr uğulduyor, at kişniyor, eşekarı vızıldıyor, serçe cıvıldıyor, geyik *Almanca* bağırıyor, yılan fisliyor, aslan kükrüyor..

- Şu bildik ırkçılığın temeli bir hayli derinde demek. Ben, ünlülerin yan yanahğının ilk seslemleri (heceleri) kurduğu konusuna dönmek istiyorum. Çeşitli kaynaklarda yolculuk yaptıkça, bu seslemlerin kopuşlu yan yanahğlarının o nesnenin hem imgesini, hem de adını birlikte ördüklerini anlıyorum. "İmge-ad"ın, aynı zamanda bir tümce olduğu varlığına da katılıyorum. Yeni konuşmaya başlayan çocuk da "anne" dediğinde aslında her seferinde, amacına dönük ayrı bir tümce kuruyor mu?

- Vygotsky'nin "Bir çocuğun düşüncesi, tam da bulanık ve şekilsiz bir bütün olarak doğduğu için ifadesini tek bir sözcükte

bulmak zorundadır." dediğini de anımsarsak, konuşmaya geçiş halindeki çocuğun tek sözcüğü bir tümce değil midir?

- Hem evet, hem hayır. Çünkü insan varlığı *mimus* ve *gestus* dediğimiz bedensel dile sahip; "hareketin dili" de diyebiliriz. Tek sözcük, ancak bu dil ile birlikte kullanıldığında bir tümce olabilir. Ben, Vygotsky'nin "Sözcük bütün kısmi süreçleri yönlendirmek için kullanılır." dediğini de anımsıyorum. Ancak erişkinlikte vurgulama, tonlama gibi kıvraklıklar edinildikten sonra, karanlıkta duyulan "anne" sözcüğü bile oldukça değişik duyguların, öfkenin, merakın, eve gelmiş olduğunu bildirmenin, sevginin, korkunun, bir istekte bulunmanın, vbg anlamların aktarımsal tümcesini oluşturabilir. Yine de "sözcük-tümce" başka bir açıdan ele alındığında özne, nesne, yüklem, tümleş, tamlayan gibi tümce öğeleri henüz tomurlanmamışken sözcük halindeki "imge-ad", varlığın, içinde onun öyküsünü taşıyan "adı" olarak bir tümceydi, diyebiliriz. Özne, yüklem (eylem) tarafından belirlenendi; aynı zamanda ad, sıfatı. Vico da Greklerde "ad"ın hem *karakter*, hem de *tanım* ile aynı anlamda olduğunu kaydediyor.

- Yani şunu söylüyorsunuz: imge-ad, henüz etlenip de biçimlenmemiş tümcenin iskeletiydi; özne yoktu, çünkü her ad birbirinden farklıydı ve ad, tözü ile birlikte öznenin kendisiydi; nesne yoktu, çünkü tüm nesnelere ayrı birer özne olarak algılanıyordu. Özne, eylemi tarafından belirlenip kurulduğu için öznenin sıfatı da adın içindeydi. Sonuçta ad özneyi, yüklemi ve sıfatı kendi çekirdeğinde tutuyordu. Eski şiişel dilin kuruluşu gibi, bugünün şiişer dilinin de gidimli dilin dışında bulunuşu açısından bana dikkate değer geliyor.

- Gördük ki bu imge-ad konusu, binlerce yıllık bir süreci kaplamış. Vico, Latin asıllı Varro'nun, tümü de "yaşam" kavramının içinden gelen tam otuz bin tanrı adını derlemek için gösterdiği çabaya işaret ederken, Greklerin de otuz bin kadar tanrılar olduğunu ekler. Bottéro'nun verdiği örneği de anımsıyorsunuz herhalde; diyelim, "Enki, İsumu'ya bağırır" diye çevrilen bir tümcenin aslı, "Enki-İsumu-çığlık" biçimindeymiş. Ve Bottéro da, tüm Mezopotamya'nın insan adları geleneğinin, bir kutsal (tanrı) adın yanına getirilmiş ve "yaşam"a ait sözcük eklemelerine dayandığını belirtiyor.

- Bence derlediğimiz imge-adlardan bir bölümünü olsun, Yolculuk Notları'na almalyız.

- Haklısın, önceliği o örneklerle verelim..

Bu arada bir arkadaşımız, bir süre önce sessizce gelip bir köşeye oturarak konuşmalarımızı izleyen Scheurmann'dan Samoa dili hakkında kısa bilgi vermesini rica etti. Scheurmann hafifçe gülümsedi, sonra şunları söyledi: "Tüm Malaya-Polinezya dilleri gibi Samoa dili de cümle yapısı bakımından bitişmeli diller grubundandır. Kelimeler birbirine bitişirilir ve bu kelime grubu bütün bir cümlenin anlamını verir. Örneğin *tailo* 'anlamıyorsun' demektir ve *ta-te-le-iloa* kelimelerinden oluşmuştur. Bu dili öğrenmek hiç de kolay değildir, çünkü aynı kelime, telaffuz edilmesine ya da cümle içindeki yerine göre bambaşka anlama gelir. Örneğin *Mama* isim olarak yüzük, fiil olarak su almak (bir kayığın su alması), *mama* sıfat olarak hafif, isim olarak ciğer; *mamâ* saf, temiz demektir, vs. Dolayısıyla bu dili konuşurken de dinlerken de ne kadar büyük özen gerektiğini siz düşünün. (...) İfade zenginlikleri bir doğa halkı için hayli fazladır. Gerçek bir tulafale (sözcü) konuşurken adeta sel gibi benzetmeler ve teşbihler döktürür. (...) Halktan bir çocuk bile 'yabani'ce ya da karman çorman değil, belirli bir görkem ve dil terbiyesiyle konuşur."

O sırada kava içkisini hazırlamak için uzun süredir uğraşan yerli grubundan bir genç ayağa kalkarak kuvvetlice el çırpmaya başladı. Kavamız hazır ve tören başlıyordu.

* İmge ile Adın Yol Ayrımında

Kava hem iştahımızı açmış, hem de inanılmaz bir zindelik vermişti. Tören sonrasındaki akşam yemeğinin zenginliği iştahımızı karşılamıştı ama gecenin şu saatinde hâlâ dipdiri idik.

Yolculuk grubumuzdan bir bölümü ile bu kez kumsala gittik. Hepimiz yakamozlanan suyu seyre dalmışken ben, kavanın süren etkisiyle olsa gerek, söze bedoslamadan girdim:

- Ad, imge kuruluşunun gölgesinde belirir ve imgede çözünür. Şiirsel dilin (ilksel konuşmanın) temelinde yer alan imge-ad, bu birbirlerine tutunmuşluklarını giderek kaybedecek ve birbirlerinden uzaklaşacaklardır. Ad, bu müşterek fondan taştıkça bu kayma, bir an *kendilik*’ten, *kendi-için*’e doğru bir özgürleşmeyi temsil eder gibi görünür ama aynı zamanda kendi esaretinin kökü olur; çünkü benim adım, ya da herhangi bir ad imgesel yükünü hafiflettiğinde, bir hiyeroglif mühür olarak sabitlenerek dışa vurulmuş, belirlenmişliğin sınırlaması içinde tutuklanmıştır. Benim “ad”ım artık bir simgedir; benim boynuma takılı “elmas”ımdır. Ama elmas, saflığın en derin halinde, *kendiliğin* en saf halinde kendini dondurmış ve bedelini de devinimini, iç diyalektiğini kaybederek ödemiştir. İmge ise özgürce yoluna devam eder. Çünkü nesne ile ilişkilerinden kök alır ama nesneye bağımlı değildir; onun yansıması olmadığı gibi, temsiliyeti de değildir. Çünkü zihnimin hem öncesidir, hem de kulaktan ileri taşan boynuz gibi, farkındalığının, düşüncemi düşünmemin önündedir. Benim içimdedir ama edimlerin kurduğu her yeni momentte benim ötemdedir ve aradaki mesafeyi *benim* kapamamı ister. Ad simgeleştikçe, imge bağımsızlığını artırır; başka imgelemlere de defalarca sıçrar ve yeniden tomurlanır; nektarını bırakıp, hayat kadar serseri, uçar gider.

İşıkli karanlıkların arasından bir ses, beni “Ad konusunda sana katılıyorum.” diye yanıtladı ve başlatmayı denediğim söyleşiye katıldı:

- Ad, imge-adın dağılmaya başladığı uzun süreçlerde yalnızca simgenin değil, birer simge olan sözcükler üzerinden, gidimli dilin de baş kurucularından. Belki de simgeye dönüşen “ad”ın imge-ad’ın rahminden imge ile birlikte çıkmış olmaları, simgenin şiir diline uzun süreler musallat olmasının da bir açıklamasıdır.

Derken, bir başka ses de söyleşiye eklendi:

-Aslında adlandırma, simgenin ve gidimli dilin olduğu kadar, tüm anlatıların da kurucusu olmalı. Yalnızca mitlerin, destanların, masalların değil, öykünün de... Değil mi ki her adlandırma, öyküsünü içinde taşır..

- Evet, ad bir öyküyü taşırken, imge sonsuz öykülere açılır diyebiliriz belki de.

- Şilili şair Huidobra, anlatı dili ile şiir dilinin ayrışan yollarını bu nedenle işaretlememi mi?

- Evet, Samoa gecemizi, *Şiirde gül anlatılmaz, şiir ile gül yaratılır* diyen Huidobra ile tamamlayabiliriz elbette..

YOLCULUK NOTLARI

“..insanlar birleştirilmiş şiirsel konuşma parçalarını bir cins altında toplayarak ve bir tek kelimeye sığdırarak nesir türü konuşmayı oluşturmaya başlamışlardır. Örneğin şiirsel bir sözcük ‘kalbimde kan kaynar’ doğal olarak ebedi ve bütün insanlarda ortak olan bir özellik üzerine temellenir. Örneğin kan, kaynama ve kalp bir araya getirilerek sanki bir tek cinsi ifade ediyormuş gibi tek bir kelime oluşturulmuştur. Bu kelime, Grekçede *stomachos*, Latince *ira* ve İtalyancada *collera*’dır.” *G. Vico*

“İlkel Arilerin ‘mit-yapanlar’ oluşlarının sebebi dillerinin mecazlarla dolu olmasından değildi; aksine, anadilinin mecazlarla dolu olmasından, bu dili konuşan kadın ve erkeklerin ‘mit-yapanlar’ olmasından kaynaklanıyordu. (...) Güneşten, yorulmak bilmez bir yolcu ya da rhapsiz bir okçu; fırtına bulutundan, siyah bir şeytan olarak bahsettiler ve cansız nesnelere de canlılar gibi diş ve erkek olarak ayırdılar. (...) Açık konuşmak gerekirse ilkel insanlar anlatmak istediklerini mecazlarla anlatmadılar; şimdi bizim şiirde kullandığımız mecazlar olan bu benzetmelere ve kişileştirmelere tamamiyle inandılar. Homeros’un yuvarlanan bir taşın (...) *yearning* (dönmeye devam eden) demesi bizim için mecazi bir ifadeyken, ilkel insan için sadece bir gerçeğin ifade edilişiydi.” *J. Fiske*

“Söz, hareket dilinin yerini alınca onun özelliğini muhafaza eyleydi. Düşüncelerimizi anlatmak için başvurulan bu yeni tarz ancak, birinci tarz örnek tutularak tasarlanabilirdi. Böylece, gövdenin ses hareketlerinin yerini tutmak için ses, pek belli fasılalarla yükselmiş ve alçalmıştır. (...) ..dillerin kaynağında, insanlar yeni kelimeleri tasarlamakta aşırı engeller buldukları için, uzun müddet ancak yapma işaret özelliğini vermiş buldukları birtakım tabii işaretlere sahip olmuşlardır. İmdi tabii haykırışlar, zaruri olarak, sert ses iniş çıkışlarını kullanmayı işe karıştırıyorlardı; çünkü başka başka duyguların işaretleri, türlü tonlar üzerinden çıkan aynı değişik sestir. Meselâ telâffuz edilmiş olduğu tarza *Ah*: takdiri, elemi, hazzı, hüznü, sevinci, korkuyu, tiksintiyi, dolayısıyla da hemen hemen bütün ruh duygularını ifade eder. (...) ..ses ahengi ilk insanlara o kadar tabii idi ki, fikirlerin sayısınca kelimelerin sayısını arttıracığı yerde, türlü türlü tonla telâffuz edilen aynı kelimeyle başka başka fikirleri ifade etmeyi daha kolay bulmuş olan herkeste bu ahenk göreceği işi görmüştü. Bu dil Çinli’lerde hâlâ tutunmaktadır. Çinlilerin beş ton üzerinden değiştirdikleri sadece 328 tane tek heceleri vardır; bu ise, 1640 işaretin eşdeğeridir.” *E. B. Condillac*

Adlandırma Örnekleri

Mbya-Guarani (Doğu Paraguay) :

<i>Yay çiçeği</i>	Ok
<i>Sisler iskeleti</i>	Pipo
<i>Çiçek dalları</i>	Tanrı Namandu’nun parmakları
<i>Denizlerin köpüğü</i>	Tanrı Kontiki Virakoça
<i>Güneş-deniz-götür</i>	Günbatımı
Zuni (Kuzey Amerika) :	
<i>Gülen su</i>	Çağlayan
<i>Bulut-yiyen</i>	Kuraklığa yol açan canavar tanrı
Ugarit:	
<i>Bulutların binicisi</i>	Bereket tanrısı Baal
Lapon:	
<i>Kürklü yaşlı adam</i>	Ayı
Altay Türkleri:	
<i>May-Tara’nın akan kanı</i>	Yeryüzünün kanı: lavlar
Gallo-Roma:	
<i>Büyük tedarikçi</i>	Bereket ve gereksinimler tanrısı
<i>Saygın</i>	Augustus
Nambikwara (Amazonlar)	
<i>Çiçek öpen</i>	Sinek kuşu
<i>Parlak fasulyeler</i>	Ham elmas barındıran taşlar
<i>Köpek dişleri</i>	“ “ “
<i>Göz yalayıcı</i>	Arı (insanın ter, vb salgısına meraklı yaygın bir tür)

Mısır

<i>Güneşin parlak çehresi</i>	Tanrı Aten
<i>Aten’i memnun eden</i>	Kral Amenhotep
Yunan	
<i>Parlak gökyüzü</i>	Zeus
<i>Gök gürültüsü / gürültücü</i>	Zeus
<i>Gül parmaklı</i>	Şafak
<i>Ateşe iten</i>	Hades (cehennem tanrısı)
<i>Öldüreni cezalandıran</i>	Erinyes adı
<i>Saygın-görkemli</i>	Herakles (Hera+Kleos)
Hint-İran	
<i>Bütün insanlara ait olan</i>	Ateş (Vaicvanara)
Mali	
<i>Aslan cesareti-bufalo gücü</i>	Kral adı
<i>Doğurtan-yaman-mağara</i>	Varlıkların kaynağı
<i>Bu ülkenin insanı</i>	Ma-o-ri
Mohawk	
<i>Dik duran taş halkı</i>	Mohawk’lar
İskandinavya	
<i>Öfkeyle kabanar</i>	Baş tanrı Oden
<i>Yerleşilmiş yeryüzü</i>	Oden’in karısı Frigg
<i>Gemileri kuşatan</i>	Deniz; bereket tanrısı; rüzgâr ve denizin yöneticisi

YORGUN İNSANLAR BULVARI

aklım
büyük kentlerin meydan saatleri gibi
ayarsız
gece yorgun insanlar dağılıyor paris'e
kimi sarhoştur / kaldırımlara yalnızlığı taşıvermiş
kimi sevişmeye gidiyor
ömrünün arda kalan yıllarıyla
kimi mültecidir yurdundan uzakta.

aklım
büyük kentlerin meydan saatleri gibi
ayarsız
yaşadığım yıllar uçuyor rüzgâr altında
kaldırımlarda bir gencin çılgılığı
savruluyor bir albümün sayfaları yağmurda
paris altmış sekiz
yüzünde polis yumruğu bir genç
tam da düşüyor montaigne'in heykelinin önüne
kestane ağacından bir güvercin havalanıyor
birdenbire.

aklım
büyük kentlerin meydan saatleri gibi
ayarsız
karadut şairini düşünüyorum sen mişel bulvarı'nda.
esmer yüzüyle nâzım'a gülümsüyor
"yiğidim aslanım"ı yineliyorlar birlikte
sese söz katmadan
aragon şiiiriyle yürüyorlar
meçhul asker anıtına.

trampet çalan izciler
geçiyor ressamlar sokağından
karanlık usul usul iniyor ıhlamlara
eyfel'in ışıkları ekleniyor paris'in gözlerine
seine nehrinin yeşilliğinde
bembeyaz vapurlar.

Neuchâtel, Haziran 2009

Kuzey Kutbu <i>İnsan</i>	Inuit (Eskimoların kendilerine verdikleri ad)
<i>Çiğ-et-yiyen</i>	Eskimo (komşu Abnalülerin İnuitlere verdikleri ad)
Polinezya <i>Parlak-sarı-gök</i> Sioux	Güneş; kral güneş
<i>Ayılar tarafından kovalanan</i>	Yerli adı
<i>Bulutlara Dokunan</i>	Yerli adı
<i>Ölüm şarkısı</i>	Yerli adı
Apache <i>Kara atmaca</i>	Yerli adı (Ma-ke-tai-me-she-kia-kiak)
Irokua (Kanada) <i>Gökten düşen kadın</i>	Suların ortasında yeryüzünü kuran tanrıça; toprak.

(*) : Öldürmekten çok daha fazla cesaret isteyen işlerde çok başarısı olan, anlamında.

(**) : Bir nesne ya da eylemin çıkardığı ya da çağrıştırdığı sesleri taklit ederek sözcük oluşturmak.

Kaynakça

- Annemarie Schimmel; *İslamın Mistik Boyutları*; Çev. Ergun Kocabıyık; Kabcacı Y.; 2001 İstanbul
- Aristoteles; *Retorik*; Çev. Mehmet H. Doğan; YKY; 1995 İstanbul
- Bahaeddin Ögel; *Türk Mitolojisi C. I*; MEBY; 2001 İstanbul
- Cihangir Gener; *Ezoterik-Batını Doktrinler Tarihi*; kendi y. 7. bs.; 2002 İstanbul
- Claude Levi-Strauss; *Hüzünlü Dönenceler*; Çev. Ömer Bozkurt; YKY; 1994 İstanbul
- Dona Rosenberg; *Dünya Mitolojisi*; Çev. Koray Atken vd.; İmge KY 3. bs.; 2003 Ankara
- E.B.Condillac; *İnsan Bilgilerinin Kaynağı Üzerinde Deneme*; Çev. Miraç Katircioğlu; MEBY 3. bs.; 1992 İstanbul
- Ekrem Akurgal; *Anadolu Kültür Tarihi*; Tübitak Y. 10. bs.; 2000 Ankara
- Erich Scheurmann; *Göğü Delen Adam Samoa'yu Anlatıyor*; Çev. Erol Özbek; Ayrıntı Y.; 1993 İstanbul
- Ethem Rûhi Fıglalı; *Çağımızda İtikâdi İslâm Mezhepleri*; Selçuk Y. 3. bs.; 1986
- Fernand Comte; *Mitoloji Sözlüğü*; Çev. Mukadder Aslan; Piya-Zed Y.; 2000 İstanbul
- Giambattista Vico; *Yeni Bilim*; Çev. Sema Önal; Doğubatı Y.; 2007 Ankara
- İsmail Taş; *Türk Düşüncesinde Kozmogoni-Kozmoloji*; Kömen Y.; 2002 Konya
- Jean Bottéro; *Mezopotamya*; Çev. M. Emin Özcan, Ayten Er; Dost KY; 2003 Ankara
- Jean Oates; *Babil*; Çev. Fatma Çizmeli, Arkadaş Y.; 2004 Ankara
- John Fiske; *Mitler ve Mit Yapanlar*; Çev. Utku Tuğlu; Öteki Y.; 2002 Ankara
- L. S. Vygotsky; *Düşünce ve Dil*; Çev. S. Koray, Toplumsal Dönüşüm Y. 2. bs.; 1998 İstanbul
- Martin Lings; *Simge ve Kökenörnek*; Çev. Süleyman Sähra; Hece Y.; 2003 Ankara
- Michel Foucault; *Kelimeler ve Şeyler*; Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İmge Y. 2. bs.; 2001 Ankara

- Şefik Can; *Yunan Mitolojisi*; İnkılap ve Aka Y.; 1963 İstanbul
- T. C. McLuhan; *Yeryüzüne Dokun*; Çev. Ece Soydam; İmge KY 2. bs.; 2001 Ankara
- Umberto Eco; *Avrupa Kültüründe Kusursuz Dil Arayışı*; Çev. Kemal Atakay, Literatür Y.; 2004 İstanbul
- Zeki Tez; *Mitolojinin Kültürel Tarihi*; Doruk Y.; 2008 İstanbul
- Zeynep Korkmaz; *Gramer Terimleri Sözlüğü*; TDKY.; 1992 Ankara

AYNANIN YALNIZLIĞI

Şavkar Altınel'e

durgun suydum
kayan yıldızların
yaban kuşlarının barınağı

yangınlarla donanmış
tınısız karanlığa
düşerken çığlık
durgun suydum

beklemezdim
yalnız cama dönüştüm
orta yerinde meydanın

yaka paça getirilmiş leylaklarla
lalelerle
elmastan damlalarla
düşten dallarla
bekledim tutuşmayı

yol açmışım
ak gerdanlı güllerle
Süleyman'ın dilsiz tuğrasıyla
Hürrem'in
sevda sancağıyla

gelmişim orta yerine meydanın
hilebazın hüneriyle
çilekeşin sabriyle
meddahın hevesiyle
görünmeyeni reddederek
görünene diz çökerek

ah boyun eğmeyle isyan arasında
[geçilen günler

bahtsız şairlerin
beyitlerine, gazellerine kenetlenmiş
sözcükleri
kıvılcım ve külleri
zahiri uğruna feda edilen kanlarını
usta ve çırakların
kitapların rahminde bekleyen
[bereketi

kutsal metinlerdeki gizi
zamana direnen altını
hayatın yerine geçen ne varsa
ne kalmışsa
güneşin topraktan silemediği
sermişim orta yerine
meydanın

alıp giderler

dokunacak bir elin sıcaklığı bile
[kalmaz

bir gülüşün sahiciliği
ağlamanın sağaltıcılığı

beklemezdim
yalnız cama dönüştüm
orta yerinde meydanın

sırı sıyrılmış
ışığını yitirmiş

bir gelen olsa
gelip geçse karşıma -
Buhara'da duvarlarında kandil
[ışığının

acıyla kıvrandığı taş evleri
Sultan Keyhüsrev'i ağaç
[altında ya da
avda resmeden altın varaklı
[minyatürleri
yağmur altında yol alan buğday
[yükü ıslak atları
boğan, deli, buzlu nehirleri
Hazar'da yoksul balıkçıları kapan
[dalgaları anlatsa
unuturdum yalnızlığımı

yaşamadığım hayatların öyküleriyle
ayakta dururum
düşündünüz mü
ayna deyip geçtiğinizi

bir gelen olsa
gelip -

ama durmaz giderler
sessiz sedasız

giderler
mendilin katlanıp kaldırılması gibi
mendilde ayrılık işaretlerinin
birkaç damlanın kuruması gibi
mendilde kederin saklanması gibi

yalnız cama dönüştürüm
orta yerinde meydanın

ardımda kalır

kekeme bellek
çöl kesen
Magrip güneşi
Kudüs'ü döven salgın
fırtınayı kuşanmış
Salahaddin

kalır
kahırla bilenmiş hançeri,
ateşe sarılı yükü Mansur'un
küsün neyi
avare suların

ardımda kalır
unutmasam derim

ay ışığının sindiği göçebe çadırlarını
bozkırda
bin adla çağrıldığımı Acemde
Hind'de hiçle tartıldığımı

beliren, silinen görüntülerden
başım döner kimi
bir su yükselse öteelerde
bir su değişirse
kendini biçimleyen yatağını
bilirim

kimi
kınından çıkmış yeni güne benzerim
saplanır kalırım duvarlarda
bir çivi izi gibi

unuturum kimi
yansıtmaktan başka bir şey
[olmadığını

hayatımın
öyle soğuk, olgun, dilsizim
yalansız, kesin

isterdim birisi gezdirsin üstümde
parmak uçlarını, avuçlarını
okşasın pürüzsüz
hasret yüzümü

olmazdı

olmadık anda bulurum karşımda
dikerler gözlerini
olup bitenden
beni sorumlu tutarlar gibi
bir şey alabilecek
yol soracakmış gibi
kestiremezler
ne istenebileceğini bir aynadan

-bekler durur
gölgeyle aydınlık arasında
dille dudak -

kanayarak bekler
karanlık vursa da başını
gidemez -
tersle yüz bir olmuştur
aynayla imge

HAYATI ŞİİRLEŞTİREN KİTAPLAR, 13

Ramis DARA

Şiir dünyasında neredeyse yere göğe konamayan ilk dört kitabı *Geceleyn Bir Koşu* (1966), *Evet İsyân* (1969), *Cinayetler Kitabı* (1975), *Celladuma Gülümserken Çektirdiğim Son Resmin Arkasındaki Satırlar* (1984) kitaplarının yayımından 15 yıl sonra *Bir Yusuf Masalı*'ni (1999) yayımlayan ve bu kitabı biraz da düş kırıklığı yaratan **İsmet Özel** (1944), 2000'ler sonrasında iki kitap daha yayımladı; ama bu iki kitap pek çok yayınevi ve ilgili tarafından tek kitap olarak algılandı; sonuncusu öncesinin ilaveli baskısı sanıldı ya da öyle sayıldı. Oysa durum hiç de böyle değil.

Bu kitaplardan ilkinin adı *Of Not Being A Jew* [Yahudi Olmamak Üzerine]; ikincisinin ilk adı da aynı ve devamı *İlaveler ve Vaat Edilmiş Bir Şiir*. Kitapların ortak adını ve kapaklarının benzerliğini gören, içine bakma zahmetine katlanmayan basın yayın dünyası, andığım yanılığımı yaşadı ve bu yönde duyurular yaptı, yapmaya da devam ediyor.

Peki bu karışıklık nereden doğdu, İsmet Özel iki kitabına niye aynı adı verdi?

Şundan: Dördüncü kitap sonrasındaki fetret döneminde iki kitap daha yayımlayıp öleceğini söyler bir yerlerde İsmet Özel. *Bir Yusuf Masalı*'ni yayımladıktan sonra da kalan tek kitap çıkarma kontenjanını kullanırken böyle bir oyuna başvurma ihtiyacı duyar. Bu altıncı ve sözde son kitabının "İçindekiler" sayfasıyla iç sayfalarında daha sonra yazacağı 6 şiir adı verir. Böylece de o altı şiirin yer alacağı kitap ya da kitaplar da artık altıncı kitabın eki ya da ekleri sayılacaktır.

"Öyle söyledim, ama durum değişti" deyip geçeceğine, gerekiyorsa özür dileyeceğine, böyle tuhaf bir oyuna başvuruyor İsmet Özel. Kitaba, özellikle şiir kitabına ilginin zaten sınırlı olduğu ortamda bir de böylesi oyunlarla uğraşılıyor.

Gelelim bu iki kitaba.

Of Not Being A Jew'de, başlığı ve boşluğu bulunan 6 hayalet şiir sayılmazsa 12 şiir var. Bazıları sadece bir sayfayken, birkaçı uzun; "John Maynard Keynes'ten Nefretim Yirmi Sebebi" şiiri ise tam 60 sayfa.

14 dörtlüklü "Otoyoldaki Kavşakta Kavrulmuş Ruh Satıcısı" şiiri bir dizesi hariç 14'lü hece ölçüsünde. Ölçüyü bozan "Müşteriye havasını almadan bakmayayım" (s. 87) dizesindeki "havasını" yerine, halk şiiri geleneğimizdeki gibi "havasın" demekle kurtulabilecek ölçüyü kurtarmak istememiş Özel.

Peygambersi söylem (s. 66), padişahi söylem (s. 67), derken, daha sonra günlük söylem adlandırmaları geliyor aklıma kitabı okurken.

Toplamın yarıya yakınına kaplayan "John Maynard Keynes'ten Nefretim Yirmi Sebebi" şiirinden bazı alıntılar:

Çocuk konusu: "*Çünkü sahiden çocuktuk / Büyüklere o Allah'ın belalari*" (s. 94),

Alaysı ifade: "*Korkma sönmez benim annem ne dediyse sen de de*" (s. 99),

Cemal Süreya'nın, şair şairler loncasına kabul edildiğinde şair olur, sözünün farklı bir anlatımı gibi: "*Elmayı heyet karşısında / Isırmadıysan sana şair demezler / Denemeye gelmez güvenmezsen dişine / Elmaya hart diye geçer sanma takma dişler.*" (s. 108),

Şairin coğrafyadan-tarihten müezzehliğini ortaya koyduğu; bir Osmanlıcılara, bir Cumhuriyetçilere giydirdiği dizeler: "*Dünya dedikleri parmaklıkla çevrili alana / Kaptırmamıştım son nefesimi vermemiştim / Paçaları tutuştu şalvarı şaltak Osmanlıların / Suçüstü felç oldu Cumhuriyetçiler*" (s. 117).

Kitap "*Halbuki almıştı selâmını Dante'nin Baudelaire / Şimdi sen neci oluyorsun büyük müsün Baudelaire'den.*" (149) dizeleriyle, denebilirse grotesk bir biçimde sona eriyor.

Yeni bir kitap değilmiş havasıyla yayımlanan ve uzaktan bakılınca da böyle sanılan yedinci kitap *Of Not Being A Jew: İlaveler ve Vaat Edilmiş Bir Şiir*'de, biri önceki kitapta "vaat"

edilen şiirlerden, toplam 16 şiir yer alıyor. İkisi düzyazısal, biri "koşma"msı, ikisi uzun, diğerleri kısa şiirler. Yüksek perdeden konuşan bir benin söyleyiş ve söylenişleri, bazen takur tutur doğrudan eleştiri, benzer sesli sözcükleri arka arkaya sıralayarak hoşluk yaratma çabası, gizli ve açık alay, biraz da malumatfuruşluk. En ağırlıklı şiir de, o "vaat" edilenlerden, lütfedip yazılıp yayımlanan: Tam 89 sayfa!

Ancak önceki kitapta "Dinosorus'un Rinoseros'a Bitimsiz Yakınması" olarak duyurulan bu şiirin adında küçük bir değişiklik yapılmış, proje gerçekleştirilirken; "Rinoseros'a" ifadesi "Rinoseroslara"ya çevrilmiş.

Dinosorus dinozor da, *Rinoseros* ne, dersiniz, bu da "gergedan" oluyor, Latinceye bakarsanız.

Belli ki şair özel birine, belki de şiirlerine eleştirilerde bulunan birine yakınmalarda, eleştirilerde bulunacakken, sonradan muhabatı genelleştirme ihtiyacı duymuş.

Özellikle bu en uzun şiirde dize ya da ikilik kurma kaygısı neredeyse hiç yok, ille de olması gerekmiyor elbette, ama bütünden de şiirsel bir atmosfer çıkmıyor bana göre pek fazla.

Şairin megalomanisiyse dur durak bilmiyor, turmanış hep sürüyor: Önceki kitapta Dante-Baudelaire ikiliyle bir karşılaştırılma söz konusuysa bu kitabın ikilisi Homeros ile Yunus oluyor.

"Yunus'a bir temenna"da bulunulup "Homeroscul bir merhaba"dan söz ediliyor önce (s. 93); sonra da "*Ve bu yağma yığma dangıl dungul kes yapıştır kalabalık / Kurduğun her harikulâde masalı ey şair / Ey Homeros ey Yunus Emre / Sanma ki durduracak durduğu yerde*" (s. 105) diyerek şair hiza ve istikametini, peşine taktığı şairleri netlikle gösterdiği gibi, hoşnutsuzlarıyla kendisini eleştirecekleri de peşinen telef etme önlemini alıyor.

Önceki kitapta "Savaş Bitti" gibi güzel şiirler bulunurken bunda o düzeyde şiir de yok üstelik. Bunun yerine "*Ey teki tekine tekinde tekinden seken terliğim* (s. 37), *Günlerden bir gün bütün büğüm bürüntülü bücür bürüncek (...)* *Müsademe bak bık bük / Taka söke sika vuruşma* (s. 78), *Karada derin derdirin dertittirin dert ittirin*" (s. 121) tarzında tuhaf tekerlemesi dizeler yaygınlaşıyor.

Sonuca doğru, elbette hakkını yiyecek değilim; İsmet Özel genel olarak yetenekli bir şair. Ancak aşırı kendini beğenmişliğinin, yaşayanlar arasında kendisini tek, eşsiz, biricik, erişilmez sayma tavrının, başta siyasi, ekonomik, dini konular olmak üzere her alanda en iyiyi, güzeli, kapsayıcıyı kendisinin bildiğini, düşündüğünü ileri sürme tutumunun, bu konuda yaptığı konuşmaların, yazdığı yazı ve kitapların şiirine zarar verdiğini, sonuçta bunların kendisinin yeterince yoğunlaşmasını engellediğini sanıyorum.

Toplumumuzda biraz tutarlıca en kendini beğenmiş tavırlar sergileyen, bağırıp çağırın, çevresini biraz aşağılayan kişiler büyük otorite sayıldığı, baş tacı edildiği için, şiirde de inanılmaz bir etki gücüyle 1990 ve 2000'ler şairlerinin birçoğunu etkilemiştir İsmet Özel, etkilemeye de devam etmektedir. Bunlardan bazıları bu etkiyi doğal düzeyde tutup kendi şiirini ortaya koyabilirken, bazıları abuklayan metinler yazarı haline gelmiştir. İsmet Özel bu açıdan genç şairlerin kendilerini sakınmaları gereken bir şairdir.

Notlar: 1. Bekâr, tezgâh gibi sözcükleri 'şapkasız' bırakan yayıncının malumatfuruş (s. 59) sözcüğüne dört adet şapka kondurması, mâlûmâtfuruş olarak yazması, sadece tutarsızlık değil; daha önce bir hatadır.

2. *Bir Yusuf Masalı*'nin sadece sonlarına doğru, Yusuf'un insanlardansa cinlerden yana tavır almaya yöneldiği noktada şiirsel bir kıvılcım canlanır gibi oluyor; ötesi ve berisi düz bir anlatı sadece.

Künye: İsmet Özel, *Of Not Being A Jew*, Şûle Yayınları, İstanbul, Aralık 2005, 150 s. ve *Of Not Being A Jew: İlaveler ve Vaat Edilmiş Bir Şiir*, Şûle Yayınları, İstanbul, Aralık 2008, 142 s. Önceki kitap: *Bir Yusuf Masalı*, Şûle Yayınları, İstanbul, Aralık 1999, 128 s.

*

Hakan Şarkdemir'in (1971), bağımsız şiirler olarak da okunabilen ama asıl, 22 parçadan oluşma uzun bir şiir konumundaki üçüncü şiir kitabı *Yerçekimi Bilgisi*, bilimsel bilginin

YAZIN ELİ KULAĞINDA

tek başına insanı mutlu etmeye yetmeyeceğini anlatma niyetiyle yazılmış gibi görünüyor. Nedir tamamlayıcısı yetmezliğin, dersenez, şairin “aşk” diye başlayıp hakikat aranişından metafizik değerlere, İslam’a doğru uzandığı görülıyor.

Konu bir iki cümleyle çözümlenecek cinsten olmadığı için geçelim.

Şarkdemir’in, İslami kesim içinde büyük bir iddiayla ortaya çıkıp ağızını doldura doldura sözümona yeni tarz şiirler yazan, kuramlar ortaya koyan kuşaktaşlarından (diyelim Hakan Arslanbenzer’den) ayrılan yanı, her şeyden önce, daha yetenekli bir şair kumaşına sahip olması ve dilinin esnekliği, bükülgenliği, akışkanlığı, denebilirse şakrak bir anlatım tutturabilmesi.

“ama her şey girebilir şiire / çıkabilir şiirden / değişebilir şiirle” (s. 51) dizeleri, bence neo epik, modern epik gibi adlarla tanımlanmaya çalışılan, bu adlarla ilişkilendirilmese de 2000’ler sonrasında yazılan bazı şiir türlerini betimlemekte.

Şarkdemir bu kitabında kendi soyadından mühlhem Şarko adlı bir şiir kahramanı aracılığıyla temellendirmeye çalışıyor yer yer poetikasını. Şarko şair adına konuştuğu gibi eski destan kahramanları gibi ortak bir ruhun temsilcisi olarak da konuşmakta kitapta.

Yerçekimi Bilgisi; Hakan Arslanbenzer’in ikinci kitabı *Şehidet’in Erken Günlerini Anarak* ile Celâl Fedai’nin ikinci kitabı *İmtiyaz Sahibi*’nde yapmaya çalıştıklarını, şiirsel evrenlerini bütüncül bir çalışma içinde sunma çabalarını daha iyi biçimde ve üçüncü kitap olarak yapıyor.

Şarkdemir’in önceki iki kitabını da okudum ve bunlardan ikincisini etkileyici buldum. *Tadat*, 83-98. sayfalara yayılan “LXXXI. Kanto’ya Nazire” hariç, ilginç ve hoş bir kitap. Hatta en başta, 9.-13. sayfalarda yer alan “Ma Non Troppo” ve “Monarşi” şiirleri de çok hoş.

Künye: Hakan Şarkdemir, *Yerçekimi Bilgisi*, Ebabel Yayınları, Ankara, Nisan 2007, 79 s. Önceki kitaplar: *Batık Deđirmenler*, Mavi Yayıncılık, İstanbul, Haziran 1997, 64 s; *Tadat*, Ey Kitap, Mayıs 2006, 110 s.

*

İlk kitabını 2001’de yayımlayan **İsmail Kılıçarslan**’ın (1976) üçüncü şiir kitabı *Amerika Sen Busun*’da altı bölüm halinde sunulmuş 61 şiir bulunuyor ve kitap, adını, son bölümü oluşturan tek şiir “Amerika”daki, sonu küfürle tamamlanan bir ifadeden alıyor.

Şairin daha önceki kitaplarını da okumuş; genelde modern yaşam biçimiyle sorunları olan İslami bir entelektüelin hayata değen, espiyle, ince alayla ifade edilen gözlemleri, diye düşünmüştüm.

Sezai Karakoç, Cahit Zarifođlu gibi şairlere sevgisini dile getiren, yine Cahit Koytak’a adeta klasik şair gibi saygı sunan Kılıçarslan’ın Enis Batur’u modern ve olumsuz nesnelere arasında anmasını (*Ablam Uzak Ülkede*, “Korse”, s. 12) haddini aşmış tuhaf bir espi mi saymalı bilmiyorum!

Amerika Sen Busun’da ilk kitaplara göre daha az dize ve bent kaygısı güden; dağınık, parçalı, hep alaysı (ironik) anlatımlı; anlatımın içini göstererek okuyucuyu da ortama ortak etmeye çalışan, bazı ünlü adları bağlamalı bağlamsız anarak da bunu deneyen şiirler var. Yel yeperek akan anlatımı önce ilginç buluyor, havasına kapılıyor, sonra sıkılmaya başlıyorsunuz. Bu “sıkılma”lı cümleyi 37. sayfada, “Hayır Anlatamadım” şiirini okurken notladığımı söylemeli miyim?..

Bu kitapta esenlenen şairler arasına, İsmet Özel’le Turgut Uyar ve en gençlerden de Eren Safi katılıyor. En çok adı anılan popüler kişilikse Müslüm Gürses.

Gürses, Kılıçarslan’ın çalışma müziği adeta. (Hadi söyleyeyim: Benimki de bir zamanlar Orhan Gencebay’dı.)

Alıntılar:

“şiir yazmak için bulunuyorum aranızda bilin (...) yoklayarak buldum büyük türk şiirini” (s. 21, “Kitaptan”), “şiiri düşündüm, berrak ve aydınlık bir nehir gibi / bunu şöyle de yazabilirim: ey büyük türk şiiri kapındayım işte” (s. 35, “Küçük Adamın Şiiri”), “en iyisi ben bu şiiri yazmayayım, ben yazarsam her şeye yeni baştan başlarım samılacak / ben yazarsam belli ki sıkıntı basacak

Artık çiçeklerle kediyile konuşuyorum
Civcivler yeme uçarak geliyor
Karşıda bir sürü ada, eşekler cenneti
Hani tekneleri coşkuyla karşılayan
İnsanın olmadığı, eşeklerin mutlu mesut
Güneş kırmızı bir top, dağların ardına hızla
Ritsos’a, Seferis’e, Elitis’e selam taşıyor

Artık karıncalarla kuşlarla konuşuyorum
Dallarda kayısı şeftali papaz eriği
Tadı damağımda nice otlar meyveler
Maydanoz tere ebegümeci
Ellerimden ellerimden öpüyor

Yazın eli kulağında geldi gelecek
Sıcaklar kavurmadan otları çiçekleri
Çam ağaçları zeytin ağaçları
Meyve ağaçları dikmeli yeniden
Emre’nin ve Cem’in oğulları kızları için
Arkadaşları dostları için onların
Nâzım’ın güzel vasiyeti için

Solumda Çeşme Dalyan Sakız Adası
Adnan’la soğuk biralar içtiğimiz kahve
Değil tersi dönmüş Alaçatı köşesi
Sakız’ın dizinin dibindeki
Sağımda İldır Karaburun Börklüce
Torlak Kemal Bedreddin ve diğerleri
Bir gün bu topraklarda...
Bu suda

ekranları başındaki milyonlarca insanı” (s. 88, “Zaman İlahisi”), “vaaz ettim, anlaşılır bulundu şiirim, sanırım şaşırttım ekabir takımını...” (s. 89, aynı şiir).

Hakan Arslanbenzer, Eren Safi ve arkadaşlarıyla birlikte Neo Epik şiir adında parçalı anlatımlı, ironik, güncel sorunlara değinen, ancak çözümlü daha çok İslami ahlakın topluma içkinleşmesinde gören, örneğin Abdullah Gül’ü bile yetersiz görüp, ülke yöneticilerinin “o mezara anı defterlerini” imzalamaya gitmesini tiye alan bu arkadaşlar, bir de kitaplarında Türkçe hatalarından arınılseler yazdıkları biraz daha kolay okunabilecek ve iddia ettikleri gibi şiiri toplumla daha çok buluşturabilecekler belki de.

Sözünü edegeldiğimiz “Amerika” şiirindeki şu cümleyle bakar mısınız; Irak harekâtından hayal kırıklığıyla dönen askerini duygularından:

“ah sevgili dostlarım böyle anlatmamışlardı ki bize üç kralda orayı” (s. 119)

Her şeye karşın İsmail Kılıçarslan’ı izlenmesi gereken ilginç ve başarılı bir şair sayıyorum. (Özet: Şarkdemir – Kılıçarslan şiirleriyle; Arslanbenzer ve Fedai yazılarıyla iyi, denebilir.)

Künye: İsmail Kılıçarslan, *Amerika Sen Busun*, Nirengi Kitap, Ankara, Eylül 2008, 120 s. ve *Portakal, Turta, Bir de Kirpi*, Birey Yayıncılık, İstanbul, Mayıs 2001, 64 s.; *Ablam Uzak Ülkede*, Birun Yayıncılık, İstanbul, Mayıs 2003, 66 s.

YÜZÜM SIR

I.
Seni rüyamda gördüm

bir gündüzü yaşar gibi gördüm
elmalar ısırıldı yarım
gümüş iz kaldı şerbetinde
o yılı büyüttüm
küsün dolandı ten tene tane
azarlanmış bir çocuk yüzüydüm
doğruları büke büke büyüdüm

Seni rüyamda gördüm

Yaşadığımı yokladığım gecelerde
bir yerlere yazdım adımı
bir yerlerden sildim süpürdüm
eyvah dedi inleyen kaya
hayırsız suyu
benden doğup
bana öldüm

siz eeey kıydakiler!
yoklayın canınızı azalanlara bakın
gözlerim taşıyamıyor gözlerinizi
içimin uğultulu havlamalarında sizler
üredikçe el ayak saç tel
büyütülmüş zerreler
ağırırsınız
kasıt ve zapt içinde üstüme

Seni rüyamda gördüm
şehvetin ve cinayetinin kösnül sevinci
çemenzardan giderken göztepeye
bir hasretin dizi dizime değdi
sevişme grevindeki bakirenin
muhabbetinden sıkılan kuşlar
pencere demirlerinde açmayan lâle
elledim buz
çözüldüm

o gün bugündür
içimin çiçek hevesli böceği
uçup düşmekte
uçup düşmekte

II.
Seni rüyamda gördüm

okyanus sularında albatroslar
pike yaparak dalıyordu
azteklerden kalma bir gemiye
kaçırdım kendimi düştüm
karıncaydım, kurbağaydım, balıktım
aşkın karşısına geçip güldüm

şimdi bir hırka mıdır benimde asılı hece
terki diyar mı, âsâ mı dokunsam büyü
cellât ece, kötü kral, kahraman cüce

./...

KIZIL ITIR ÇİÇEĞİ

Bu akşam
İstanbul kızıl ıtır çiçeği, pandanın derin gözleri
Ya da bir perşembe akşamında içilen rakıya benzer.

“Beni bekleyen bedenini gördüm gölgelerin arasında.”

Kıyında umarsız bir şair
tenindeki sözcüklerin kıvrımlarında
tekil
çoğul
zebercet gölgesi.

Utanmanın yüce varlığı
yanlış kullanılan sözcükler gibi duruyor
üstünde
veya zamanın ateşinde
rüzgârın ektiği sesler
tekil
çoğul
saçlarının gölgesi.

Gecenin şiir mesafesini anlatıyorsun bana
birbirimizde unuttuğumuz
tanımadığımız insanlara aldırmadan
tekil
çoğul
ışıkların gölgesi.

Ay gibi çoğalırken
suda ışıltın
gece derinliğinin
ateşin külden yatağında
cesur
güneşte bekleyen nar ağacını anımsıyorum birden
korkunun ve utancın o gizli bahçesini anlatan
ellerime karışıkça bedeninin sesi değişiyor
tekil
çoğul
gölgeni ezberleme zamanın.

Bu akşam
İstanbul kızıl ıtır çiçeği, pandanın derin gözleri
Ya da seni çırılçıplak bulduğum
karabiber ağacında çoğalan kuşlara benzer.

---

içimin hurdacıları, eskicileri, geçmiş zamanlar
çözerse dolaşığı yüzüme
hayır ve şer
çizgiler rakamlar kervanında
bezirgânbaşı ve saatleri içen filler
konup göçmekte
konup göçmekte

Seni rüyamda gördüm

Suya baktım
yüzüm sır

Cihan OĞUZ

Şiir Yağmuru

. Dergiler, mübarek, yaz sezonunun ardından Eylül ayıyla birlikte sanki bombardımana geçti! Değil okuyup da içindekilerle ilgili değerlendirme yapmak, takip etmek bile ayrı bir efor istiyor. *Kurşun Kalem* ile başlayalım. Veysel Çolak'ın editörlüğünde ilk sayısı Eylül 2009'da çıkan *Kurşun Kalem* yeni bir İzmir dergisi. Sunu'da "Şiir Bir Dünya Gücüdür" dediğine göre iddiasını en baştan ortaya koyuyor. Oya Uysal'ın "Peri" şiirindeki başlangıç ve final dizeleri dikkat çekici: "Tutunup evlere yürür şimdi el yordamıyla sokaklar / kendini islatan bir yağmur dolaşır karanlıkta şehri".

Sincan İstasyonu'nun Eylül 2009 sayısında Hüseyin Ferhad'ın "Ahmet Oktay'ın Hayalet'ine İtirazlar" başlıklı yazısı ilginç. Oktay'ın şiiri hakkındaki "Bir 'intifada' şiirdir Ahmet Oktay'ınki" nitelemesi de Türk şiirine eklenmiş özgün bir saptama sanki.

Emel Güz'ün "Şairler Barışın!" başlıklı yazısı da hayli cesur satırlar barındırıyor: "Yapay ve derinliksiz ilişkilerle, basit ve egosantrik doyumlarla, sevgisizliğin belki de en keskin yaşandığı ortam şiir piyasası" diyor. Ben o satırlardaki "şiir" yerine "medya" sözcüğünü koysam yine "cuk" oturur!

İbrahim Baştuğ'un "İçimdeki Mezarlık" şiirinde yer alan "Baktım olmadı kendi sesime sığınıp / koyup karşıma sessizliğin soğuk yüzünü / ıslık çaldım. Geçebilmek için / içimdeki mezarlığı" dizeleri hoş.

Abdullah Şevki'ye, "Ölmüş Şairin Ardından Yazmak" başlıklı yazısı için teşekkür ederim. O da, ölmüş şairlerin ardından daha kırkı çıkmadan yazılan şiirleri samimiyetsiz buluyor. Aylardır bundan yakınıyoruz ama şairlerimiz galiba dürtülmekten pek hoşlanmıyor.

Özgür Edebiyat dergisinin Eylül-Ekim 2009 sayısında küçük İskender'in Stockholm'de kaleme aldığı "Kajen" şiirinin finali müthiş: "Her insanda bir iskele bulur, yanaşır acı / Sahiller kayalıklarla ne kadar gizlense de".

Onur Caymaz'ın "Eylül Uçurtması" son derece ilginç ve tartışmaya açık bir 12 Eylül şiiri. Uzun şiirin sonunda her ne kadar 1985 yılında Amasya Askeri Cezaevi'nde kaleme alındığı yazılmışsa da, günümüze ilişkin kimi göndermeler "Acaba?" dedirtiyor. "Türkü barlar, rock barlar" geçiyor örneğin şiirde. Oysa 1985'te henüz "türkü barlar" yok ortada. Sanırım "rock barlar" da. Üstelik şiirin o dönemde yazılmış olması için, şairimiz Onur Caymaz'ın (d. 1977) 8 yaşındayken askeri cezaevine girmiş olması lazım. Bu tuhaflığın sırrını çözemedim, herhalde şairin mantıklı bir açıklaması vardır. Ama final dizeleri hayli sarsıcı:

"evet işte, Nusa Dua'da bir okyanus akşamıydı
çocukluğum kadar uzak Asya yıldızları, ipek kervanlar
bir kızıl uçurtma; sus kalbim, aklım, halkım, devrim sus!
tank paletlerinin izleri kaplayacak kör akşamlarımızı
dergiler, filmler, herkes, her yer yılğınlık kokuyor diyecek,
sokak aralarında telefon kulübesi arayan bir militan
sivil şair, muhalif şair, memur şair, seyrediyorsun şair sus!
halkımın okumadığı kitaplarına eğ başını ve utan,
-soluyor Çin fenerleri, hücremin kapısı yıllara kilitlenecek!-

Yuh Demenin Şiircesi

. Şairler güncel politik yazılara bulaştıkça batıyor. İyisi mi hiç girmesinler o cenaha. En somut örnek ise Özdemir İnce. Ertuğrul Özkök'ün Paris yıllarından sevdiği dostu diye birkaç yıldır *Hürriyet*'teki köşesinde ahkâm kesiyor. Deyim yerindeyse birikimini harcamak için elinden geleni yapıyor. Son aylarda ise uzunca süredir uzak kaldığı edebiyat dünyasıyla yeniden barışmak için taarruza geçmiş durumda. Ama ne taarruz! *Özgür Edebiyat*'ta yayımlanan "Kırlangıcın Okuma Uçuşu, XI" başlıklı yazısında, zirvanın doruklarında geziniyor. Güya Orhan Kemal ile Kemal Tahir'i kıyaslayarak, tercihini ortaya koyacak. "Ben Orhan Kemal'i

severim, hem de çok severim. Kemal Tahir'i hiç sevmem" diye söze giriyor. Ardından sözü -öteden beri nefret ettiğini saklamadığı- Orhan Pamuk'a getiriyor -çok lazımmış gibi! "Kemal Tahir'in göklere çıkartılan Devlet Ana'sı Orhan Pamuk'un romanlarından da kötüdür" diyor. Ama Orhan Pamuk nefreti bitecek gibi değil. Hemen ardından ekliyor: "Herkes Kemal Tahir'den tir tir titrerken bu düşüncelerimi (tabii o zamanlar Orhan Pamuk anaokuluna gidiyordu belki) Dost (Nisan 1968) dergisinin soruşturmasına verdiğim yanıtta açıklamıştım" buyuruyor.

Doktoru mutlaka kendisine unutkanlıkla ilgili gerekli uyarıları yapıyordur; ama biz edebi alandan uzaklaşmadan Özdemir İnce'ye dersini verelim: Orhan Pamuk 1952 doğumludur. Dolayısıyla, herkesin Kemal Tahir'den tir tir titrediği o yıllarda, yani 1968'de 16 yaşında olduğu için anaokuluna değil, lise ikinci sınıfa gitmektedir. Kısacası, Kemal Tahir'i okuyacak yaşadadır. Özdemir İnce her zaman yaptığı gibi işkembe-i kübradan atmadan önce -öyle sıkı bir araştırmaya da gerek yok- Orhan Pamuk'un kitaplarının kapağına baksaydı, bu gerçeği anlar, öyle bel altından darbelere tevessül etmezdi. Ama hasetinden dolayı Orhan Pamuk'tan tek satır okumadığı için bu pek mümkün değil. Zaten *Hürriyet* gazetesinde 12 Eylül 2007 tarihinde yayımlanan yazısında "Orhan Pamuk'un yazarlığı beni zerre kadar ilgilendirmez" diyerek topu taca atmıştı.

Sonbahar: Şairin Metresi / Jigolosu

. *Sözcükler* dergisinin Eylül-Ekim 2009 sayısında Ahmet Tell'i'nin "Yoktur" şiiri özgün temposu ve müzikal fonuyla içinizi titretiyor:

"Unutuş: tenhâya açılan büyük
Kapı; uçsuz bir çölün ortayeri
Kendini Mecnun sanır burada
Ceylanını kaybeden her düşkün
Mesnevi sayfalarından
Fırar ederek".

Kitap-lık dergisinin Eylül 2009 sayısında Ali Ayçıl'ın "Kırk" şiiri de çok klas:

"Diyelim ki yazdan kalma bir günde
Diyelim ki yaşım kırk
Nabzım
Uzak bir akraba gibi bana yatıya gelmiş
Otel defterlerine işlenirken yalnızlık.

Diyelim ki yazdan kalma bir günde
Diyelim ki yaşım kırk
El kadar bir sabahla dünyadan taşınırsın
Susmak da bir şivedir
Güzel ayrılık..."

Hece dergisinin Eylül 2009 sayısında İdris Ekinci'nin "Sakinme Defteri" adlı şiiri sağlam, firesiz:

"Karşı kıyıya geçmeyi bilmiyordum, sessizdim, gölgelerim
[hırçındı
Koltukların dibine bıraktığım yorgunluk kaç gündür aynı
yerde duruyordum
Ne söyleseler aynı ateşin içinde bekliyordum, konuşmuyordum
Buruk bir cumartesiye dönüşmeyi bekleyen pazartesilerdim,
bekliyordum
Arkadaşları dinliyordum, öfkeliydiler, acizdiler, saklamıyorlardı
Bazı mevsimleri unutmak güzeldir, bazı mevsimler
[unutulunca güzel
Söyledim, çözüldüler, üşüyen kesik su cesaretimizi kırdı
unutuyorlardı"

Varlık'ta Tahir Abacı'nın "Andaç" şiirinden hoş dizeler: "Unutulmuş evlerde unutmamış insanlar olur // Bilgisi için değil anısı için saklanmış / Gazete kesiklerine takvim yapraklarına örtünüp geçirirler kışı".

ÖLÜM İCATTIR

En güzel günüme hüznün karıştı
Kendime lehimlemişken seni
Dokum kırıldı, artık beden
yürümeyen kadeh
Ayrıldığıımızda sabahtı

Alnıma yediğim şimşek
Anı vurmuş intikamdı
Ağustos böcekleri kanat
bırakırken, aşk uçmayan taş
Kollarım nabızsız kaldı

Onun için dildiğim dağlar vardı
Sokağa döküvermiş acımı
Bir tıkaç gibi boğazda
Aşk solunmayan hava
Boğulduğumda akşamdı

Şimdi hüznle nasır sırtım
Dünya kahrından kabuk
Ben sevilmeyen gezegen
Kendim yarım

Sevgi çığ altı bile iyiydi
Alabildiğine buzzzz olsa da...
Bir şey erimişti, katı kalmadık
Suuuu, ayrı yataklarda iki nehir şimdi
Yokluğu geceydi

Bebekken bile vahşi, ay yumurta sarısıyken gökte
uzanıp yedi, yetkin sakat dünyaya
ayak parmağı kadar ancak girebildi
Aşk vurduğunda boynunu
Her yer kırmızı, gün ögleydi

Dokunuşu bedeni almıştı
İnadı yalnızlığı...
Günah kefesini dilsiz
O günler aşk kahr
Ölüm icat idi

YAKA'RI

Ateş, Işık, Düş ve Duruştu
İnsan gibi insanların uğruna vurulduğu
Bir türlü öldürülemeyen anlam
Anlam
Kararlı yürüyüşlerdeki pırıltı

Yoruludum
Çıkalım diyorum eğri büğrü dünyadan
Aşağı, yukarı, kapı, balkon, pencere
Nereden olursa olsun çıkalım
Çıkamıyoruz
Herkes herkese uzak
Savunamıyoruz yağmurlu gecemizi
Yıldızlar, güneş bile tanıdık değil artık

Katlanamadık ufak bir sincap gibi yaşamaya
Bekledik yakına gelsin güneş
Akşamları yatıya kalsın evimizde
Birlikte uyuyup tekil uyandık
Yine gece, yine azaldığımızla kaldık

Ne tuhaf insanın her sabah aynada
Eski yüzünü bulması
Fayansları, duvarları, bilhassa tavanları
Evet, evet çok tuhaf
Kadının kendini ya da bir geleceği
Takacak yakası bile olmaması

İki kişi birbiriyle buluşamaz köşede
Çünkü dünya yuvarlak
Köşesi yokmuş dünyanın
Gelincik var mı peki yakamıza takacak

“Aralıktı kapı” demiştim, inanmadınız
Yalanı çok, ölümü az olanlar
Siz siz olun aldanmayın tavşana
Bana bakın mesela
Hiç saklayamadığım yüzümle bulundum aranızda
Hep utangaç, hep yanılan, hep çocuk
Yoruludum diyorum
Mucize beklemiyorum artık

Biri beni çıkarırsın lütfen Alice'in rüyasından

Şık Olmadı

. Yine *Varlık*'ta, sevgili Enver Ercan “Yeni İmzalar” başlığı altında, iki şair ve bir öykücünün yapıtlarını yayımlamaya değer bulmuş. Öykü yazarının adı: Can Özoğuz. “Paris Berberi” adlı öyküsü de ilginç. Ama bir bakıyorsunuz, Can Özoğuz’un “Kuğulu Park’ta Bir Akşamüstü” adlı öykü kitabının ilanı *Varlık*’ın ikinci sayfasında tam sayfa! Üstelik kitap, yabancı değil, Enver ağabeyin sahibi olduğu Komşu Yayınevi’nin “Delisarmaşık” adıyla başlattığı yeni seriden çıkmış. Bu kadar rastlantı beni rahatsız etti.

Rahatsız olduğum bir başka olay da, sevgili dostum, Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nden sınıf arkadaşım Yaşar Güneş’in *Hürriyet Gösteri* dergisinin Yaz 2009 (Haziran-Temmuz-Ağustos) sayısında yayımlanan “90’lı Yılların Şiirinde Öznenin Varlıksal Durumu” adlı yazısı. Yazıda bahsedilen üç şairden biri de ben olmama karşın (diğerleri Yücel Kayıran ve Osman

Olmuş) Yaşar’ın düştüğü “kötü” hatayı belirtmeden geçemeyeceğim. Güneş, üçümüzle ilgili yazdıkları satırı satırına aynı kalmak kaydıyla, Osman Çakmakçı, Ayhan Kurt, Mehmet Can Doğan, İrfan Yıldız ve Altay Öktem’i de ekleyerek, aslında orijinali ve *son hali* bu olan 45 sayfalık yazıyı bu kez de *Haşhaşi* adlı yeni bir derginin Eylül 2009 tarihli ilk sayısında yayımlatmış. Üstelik yazının başlığı da, alay eder gibi, “90’lı Yılların Şiirinde Öznenin Varlıksal Durumu-2”.

Umarım “*nankörlük*” saymazsınız: Gereğesi ne kadar makul ve Yaşar Güneş’in iradesi dışında şekillenmiş olursa olsun, hiç de hoş değil.

Kalbimi Çizen Dizeler

. “Otel odalarında aynadan gözümüze bakan ayrılık olur hep” (Metin Fındıklı, “Teras”, *Sözcükler* dergisi, Eylül-Ekim 2009).

Mehmed Arif B.

AKŞAM BİRDEN BASTI

Akşam birden bastı
mafsallarında o bildik
sızı. Yağacağını söylüyor
güzelim bahar yağmurunun.

Gözlerimi kapadım. Çektim
ciğerlerime kokusunu.
Tıp tıp, tıırdamaya başladı
iri damlalarıyla yağmur.
Kokusu: Buğuladı toprağı.

Kendimi yaşlı, geç budanmış
deli bir asma gibi:
Duyumsadım.
Gözelerimden şıp şıp damlamaya
başlayan doğum öncesi sancısının
başsuyu bu dizeleri de emip yutacak.
Ölüm denen
O kara delik!

“Şiir ağlama duvarı değil!”
diyen, Dostum! Haklı mı?
Belki. Ama: Kim uçurmak istemez
İmgelerle okurunu?

İşte; püf deyince sönen
yürek ışıltımız.
Gönül sefamız geceler
Gelgitlerimiz hışırtısı ninnimiz.
Tenimden akan her damla
Teninde açan bahar domuru.
Söyle bana şimdi: Dostum!
“Şiir ağlama duvarı değil!” ise;
ne senin için?

Adana, 11. 04. 2009

Gökhan ARSLAN

MELODRAM

sinemada ağlayan kadınlar
bir közü sıkırlar avuçlarında

açtıklarında yamalı ellerini
bir aile deseni uçar gökyüzüne

küçük kederler de aşındırır taşları
üstelik eve dönemeyen kocalardan bilinir bu

eylülse, tahta iskemleler de eskir
ve gıcırda ruhu üşüyen sonbaharın

gülen şehrim, ıslanan ırmağım, acemi çekmecem
artık üç mevsim yaşanır gövdenin sahilinde

sinemada ağlayan kadınlar
içine melek kaçmış gemilerdir

sessizce ayrılırlar devrim limanından

Musa ÖZ

SONBAHAR

Uzun boyludur sonbahar, incedir

Duygusundan yaşlanırım güzelim dağların
Bir salkım üzümle eksilir sonbahar

Sen yollarda göğsünün ışığını açarsın

Bir denizi yanılır kelebekli kızlar
O uzun kanatlarıyla
Aşkın patikasını öğrenir çocuklar

Yurt edinirim yeleğimin solgun kokusunu

Gökyüzü uzaklaşır
Karşılıklı bir mevsimi işleriz

Ellerin sonbahara kapalı, iyi ki kapalı

Anı içinde ışıır dağın mavi yalanları

Dalgın allıklarıyla gelir Antalya'ya yaz
Durgun hırkasıyla gider sonbahara

Bulutlara dipnotu düşer kuşlar

Uzun boyludur sonbahar, dertlidir

Kime dokunsa deniz, yorulmaktan hafiftir
Üzülür çalılar çizdiği yüzlere
Sevgi yanlısıdır kırların sabahı

Gökyüzü şalvarını toplar akşamüzeri

Beş taş oynarım üstüm başım çocuk

Özer AYKUT

YAY

Ayak izlerinin yönünü gösteren ok kalbimde
Şehrin ağrıyan yerine
Bir sokak adından yüzümü silerek girdim.
Seslendim parmak uçlarımla
Bileğine yazılmış tünele
Nabzına.

Gece yakınımaya mayalanan ekşi
Tersten sayarken geriye çıkan tamdı.
Beni öldüren
Kendini de öldürsün diye
Her şey tamdı. İçilen
Akıl suyun küle değıdiği kadardı.
Ah içim de o kadardı.
İzleyen bilir köşenin ruhunu
Görünen, uykuya kâbus kadardı.
Alamayacağıın yerde kalem,
Çizemeyeceğın kadar çocuk duvar
Ben de.
Hem bak İsa da severmiş yılanları.

'BİRTEKDİZESİZDİZE' DERGİSİ ÜZERİNE (Uygunsuz Bir Hatıranın Bıraktığı Olanca Tortunun Hıncı ve Öfkesiyle)

Hüseyin KÖSE

Dize dergisinde olup bitenleri uzun süredir, -açıkçası İzmir'den ayrıldığımdan bu yana- pek izlemiyorum. Orada sözü edilen "Veysel Çolak'ı eleştirenler"in "toz şeker gibi dağılmaları" hadisesine kendi adıma duyarsız kalamadım; İzmir'li yıllarımızda birkaç şair dostumla birlikte -Bilge Ay, Mehmet Kaçar, Ender Karaağaç...- o günlerde bizi en çok rahatsız eden "BirtekdiZe/siz/Dize" dergisine karşı duyduğumuz hoşnutsuzluğu dile getirmeden edemedik; hatta bir keresinde aynı derginin "Mitoloji" köşesinde biz genç "girişimci" şairlere -çünkü o sıralarda yeni bir dergi hazırlığı içindeydik- yönelik yayımlanan birkaç galiz ifade üzerine, şair Veysel Çolak'ı Karşıyaka'daki evinde ziyaret etmiş ve bu rezaletle bir son vermesini rica etmiştik kendisinden. Bunun dışında, Çolak'a birkaç noktada daha itirazımız vardı: İlkin, bir derginin her ay çıkabilme ayrıcalığını ve ekonomik güvencesini buluyor olmasının, büyük harfli "Şiir" için somut bir güvence sunduğu söylenebilir miydi? Şayet "dize"ler, sayfalar boyu, hatta aylar ve sayılar boyu keyifle okunacak/altı çizilecek/altında yitip gidilecek hiçbir mülayim "dize"ye rastlaşma vaadinde bulunmayan bir dergiye bu, ortalığı dalgalandıran spekülasyonlar, dedikodularla işi götürmesinin bağışlanabilir bir nedeni olabilir miydi? diye sormadan edemiyorduk. Daha başka şeyler de vardı itiraz ettiğimiz, ama gençlik "ruzigârının" verdiği sarhoşluk deyip geçilebilecek şeyler, cahilce budalalıklar, küçük zındıklıklar ya da patavatsız komünistlikler olarak anlaşılabilir şeylerdi çoğu, şimdi söylesem. Mesela diyorduk ki, biz yaratıcı, heyecan ve coşku dolu gençler, aşkla yazan ve yazmadığı gün acıyla ve sessizlik içinde böğüren gençler ahvalimizi açık edecek birkaç santim-sütunluk bir dergi için bile üç-beş cukkayı bir araya getiremezken, nasıl oluyordu da, artık "söyleyecek hiçbir sözü kalmamış" bir mecmua eskisi kitapçı reyollarının ışıklı raflarını süsleyebiliyordu her ayın ilk perşembesi? Böyle diyorduk... Sadece demekle de kalmıyor, âli şiir tanrısının âli adaleti zinhar bu olmamalıydı diyerekten yanıp yıkılıyor, kızıp köpürüyorduk. Köpürünce de büsbütün paklanıp arınıyorduk tabiatıyla... Kiskançlık mı? -En derininden, en iflah olmanızdan! Çekememezlik mi? -En zaliminden, en ipe sapa gelmezinden, üstelik en tehditkâr olanından, en düzen yıkıcısından! Belki de pek ilahî yazar Dostoyevski'nin *Suç ve Ceza*'da önerdiği alışılmadık hak ve adalet anlayışıydı bizi bunca etkileyen, küplere bindirip bir moloz kıyasına getirip bırakan... Çünkü artık cümle âleme malum olduğu üzere, yaşlı ve tefeci Lizavetta'lar dünyanın herhangi bir köşesinde yan gelip yatarak ve buldukları her çöpü itinayla istiflemeyi sürdürerek, hayatta hiçbir eksiği, söküğü ve dahi gediği bulunmayan kayıtsız ve mesuliyetsiz yolculuklarını devam ettirirken, üstelik sürdürdükleri pırlıtlı pervaneli hayatın mutsuz ve sefil bıraktığı nice gencecik bahtsız yaşamı raydan çıkardığından bile habersiz semirmeye çalışırken, bu arada, o her daim adı şefkat ve mutlulukla anılan ilahî adalet bir türlü tecelli etmezken, deşşetengiz cürümler işlemekten gayri ne yapmalıydı? Böyle akıl almaz bir psikoz ve onun getirdiği derin şüphelere kapılmış gidiyorduk; genç yetenekler sokak köşelerinde harcanıyordu, nektar barlarda en nazik melodiler eşliğinde şiirler okunup envai tür içkiler yudumlanırken... Şiirin ümûğüne basılıyordu, en korunaklı barınaklarda günlük kaygıların oyuncağı olmuş bir dille uyaklı, vezinli, nizamlı, izanlı namerler dökülürken... O sözlü çalgılı barlar, korunaklı barınakların müdâvimleri içi para dolu sandıkların üzerinde oturuyorlardı, biz zavallı yetenekli benekli kelebekler ertesi gün için sigara parasını dahi bulamazken... Kısıkrak yakalanılmış bir hezeyanın kucagında, çağın ihmal ettiği gencecik dimağlar, müntehir çiraldık, yanıyor ve yakıyordu etrafımızı, yakıyordu göçüp gittiğimiz şehir otağlarını, en başta da, en sonda da yine kendimize yönelen dizginlenmez bir öfkeyle... Salt iyi şiir yazmak da değildi derdimiz; onu iyi/uslu şairler zaten yapıyordu ziyadesiyle. Ya neydi? Şiir gibi yaşamak, efsane olmak, uzun boylu İskender olmak, ortalıkta sert rüzgârlar gibi esmek, mit olmak, bit kadar olsak da mitsel olmak gereği, öntünde sonunda... Bukowski, Rimbaud, Lautréamont, Ece gibi olmak; gerektiğinde sokakta yatıp kalkmak, eliyle koluyla, kaşıyla gözleriyle şiir yazmak,

derinlikli bir deruna gark olup gitmek, v.s... Ak kâğıtlarda hizalı durmasa da olurdu yani şiir... O zaman öyle düşünüyorduk. Daktilo bulmak, bir odanın bir köşesini kiralamak, sessizlik bulmak ama huzur bulmamak, masadan kalkmadan hidayete ermek ne zor, ama aynı zamanda ne kolay şeylerdi bizim için; herhalde hiçbiri bize göre değildi. Şu bir gerçektir ki, düzenli bir maaaaaaa olmak, akşamları bira içebilmek, zinhar sigara parasızlığı çekmemek, bunların hepsi özlenen şeylerdi ama bir o kadar da kadar da mide bulandırıcıydı... Öyle düşünüyorduk, toyluk pasajlarının Ömer Hayyam katında, o zamanlar... Hangi ölü dilde kayıtlıydı ki hoşnutsuzluklarımızın grameri, usulü dairesince anlatamıyorduk hiçbir şeyi. Hiç susmayacak bir ağız icat edilseydi eğer, ne söylemek isterdik bu fasit ve sayrılı ömre, diyelim, onu bile bilmiyorduk... Allahtan her sabah bizi kendi aklımızın boşluklarından koruyacak yepyeni bir gökyüzüydü, alkol! Buydu tek tesellimiz, sığmağımız. Bize o an öyle geliyordu ki, şehvetli uzuvlara saplanıp kalmış aynalarda arıyordu millet etsiz kemiksiz zamanın alıp götürdüklerini... İsyankâr Baudelaire, akla ziyan Nerval oluveriyorduk hemen, onların ürperten melankolileri sarıyordu gündüzlerimizi bu yüzden, ya da biz öyle sarıyorduk o zaman... Durup durup şöyle abuk sabuk peşrevler atıyorduk sözgelimi: "Bu gök kimin ağrısı?" ya da "Niçin sarhoş olacak kadar bizimle içmiyor bazıları?" ya da "Terk eden sevgilinin acısı neden bir türlü dinmiyor ve hep bize kalıyor gidenlerin anısı?" ya da "Her an borç isteyecek biri gibi durup da etrafındakileri kaçırtmamanın nasıl bulmalı yolu?" vb. daha pek çok şey söylüyorduk saplantı / takıntı burcunda ve gîtgede daha da yabanileştiriyordu bütün bunlar bizi... Sonra yeniden başlıyordu mahut döngü: "Bu gök kimin ağrısı?" v.s... Fakat söylemiyordu kimse, hiçbir cengâver ağbi. Bir Akif Kurtuluş var, diyorduk, şimdilerde ahvale dikişsiz tercüman olan, lakin o da şiirleri kadar olsun dağılmış değil, takım elbise giyiyor adam, üstelik saçlarını yandan ikiye ayırıyor... Yok mu kardeşim düzen karışıklığı cümle düzenlerin dışında sürdürecektir biri! Öyle anlamlıydık ki, cümle anlamların ötesindeydik! Adeta gelmiş geçmiş tüm süper egoların sıyrılmış bir id'dik, yönünü şaşırmış bir cinayet mektubu... Üşütmeyen bir yağmurdu, sizin anlayacağınız, itiraz kabul etmez bir fikri sabit, içinde yol alıp durduğumuz... Zaman zaman kendini hayal meyal bize duyumsatan bir hakikat kırıntısının cılız işığıyla aydınlanıyor olmasak, sanırım hiçbir düz vatandaşın dümdüz duvarına toslamayacaktık. Ama gelin görün ki, ne kadar bize aitse hissettiklerimizin, o kadar fazla tökezliyorduk. Bir kere buna inandırmıştık kendimizi. Hem "kimin kendine ait bir tümcesi vardı ki" şunun şurasında, diyorduk, v.s... Velhasıl öfke katmerli, huzur olanaksızdı, belki de buydu aradığımız başından beri, canlı tutmaya çalıştığımız, kaydedince yitip gitmekten korktuğumuz halet-i ruhiye... Bu minval üzere, varmıştık Çolak'ın Karşıyaka'daki evine. Sır değil, devlet sırrı hiç değil, anlatılabilir elbette. O akşam, zebanilikten bir geceydi, kandırmaca, evlere kapatmaca, kafalamaca, ayak kaydırmaca ve dahi rüşvetin âlâsını vermece gırla... İçtikçe yükselmişti kafalar, hep öyle olmaz mı? Yükselince, daha bir iyice gıdıklanır zihin çanağı aşağıdan yukarıya. Binaenaleyh, sizin anlayacağımız, kafalar yokken yerli yerinde, nifak tohumları serpiliyordu her yanda "şairin toprağı"na... Şairin toprağı zaten humuslu, killiydi daha önce, şimdi daha da humuslu, daha da killi... Ayağı kayıp da düşmeye ne aşk ola... Bunca dalaverenin "hesabını" sormaya gelmiştik oysa, buyken niyetimiz, ilkinden daha amansız bir başka dalaverenin içinde buluvermiştik kendimizi... Aşırı bira yüklenmesi sonucu yaşanan o sık tuvalet molalarında, sevgili Bilge Ay'ı bana, beni ona karşı hunharca örgütleyip kıskırtan zihniyet, ne baş edilmez bir gücümüş meğerse anlamıştık sonunda... Öyle ya, tekbirdizesizdize dergisinin hesabını sormak için gittiğimiz ol "taş mahal"de sonunda taş kesmiştik: Zil zurna sarhoşluktan yanaklarına al basan iki kişiden birine malum derginin editörlüğü önerilmişti, üstelik gümüş tepside ve anahatıyla birlikte! İyi şiir yazmak da değildi sadece amacımız (sınırdan Borderline hastasıydık hepimiz Didem Madak'ın yazdığı gibi daha önce), yazılan şiirin kavun karpuz kokan çehresini yoklamak da gerekiyordu yaşarken, yürürken, tökezlerken, dövüşürken sokakta, âşık olup olup dirilirken, acı içinde ve sessizce böğürürken... Niye paylaşmak istedinim böyle ucube bir şeyi, bir gençlik sapıtmasını, yoldan çıkmasını, sizinle? Aradan geçen onca yıldan sonra, hiçbir şeyin hâlâ değişmemiş olduğunu görmüş olduğum için belki de... Biz, 90'lı yıllar İzmir'inin o genç ve kendine bile yetişmekte geç kalmış şairleri, "Toz şeker gibi dağılırken" bir yerlere, hayatın diplerine, hep yerinde sayanların bıraktığı fosilleşmiş görüntüye nanik yapmacık için belki uzaklardan... Hem sevgili Ramis Dara'nın da çok manidar biçimde dediği gibi, "Şiir, en çok, şiir sözünün en çok geçtiği yerden başlayarak değer →

EROSUN HALİ

son kez kendini verdin bana
dilenciye bozuk para verir gibi
parlak bedeninde
bir ustura keskinliği
öyle belli ki
çığlık var içinde
utandım ama
almak zorundaydım
ölmek için
birkaç yıl önce

ÖLMEDEN UYANMAK

kucaklayan
bacaklarının arasına alan
ölüme her gece başını koyan
her sabah mezarını toplayan
ve gidip takvime bir çentik atan
arkadaşlarım var benim
bulamayacaksın bir yastığa dair
yepyeni bir yalan

AĞUSTOS'TA TAM DA BEN MISIR YEMEYE OTURMUŞKEN...

kim bilir başka kimler söyle mısır yiyordu
mısır olmasa da olur ayrıran yudumlasın birçoğu
hava kızgın diyorlar ya karada durum ne
var mı dereye balık Hay Allah diyecektim denizde
sayıklar insan bazen jandarma geldiğinde gündeme
"beni dama gönderme diyorduk" çocukken gülmekten kırılıp
dikkat çekilince ne latif olurdu millet bakın yine öyle
üç-beş g'den bildiri: sıkı dursun mahalleli şu deli
ben mısır yiyorum kapı komşum pastane cildinden belli
gürültü çıkarıyor çim biçme makinesi çünkü otlar kurumuş
hemşire emzirmesin bozulmasını memesi
çavuş acemi çağırır gelesi memleket hergelesi
ağustos eylüle varınca mırıldanır hüzün atlasının sesi
hüzzam makamında bir mevt: "misak-ı milli bankası"
general oldu kimi albay jimnastik yaptı oyna amiral battı
paylaşım var şu ara eski polis devleti yeni askerî bölge
ana haber portalında postaldan geçilmiyor
şairler arasından başrahip seçilmiyor
kim konuşuyor böyle kefen giymiş baştan başa aşağı
tek cümlelik bir ömür hayat veriyor bana
"- pencereye bak hele bak bakalım şu cama..."
"- bi tanem ölüyorum sen şu cana baksana!"

Bursa, 4 Ağustos 2009

← yitimine" uğramıyor mu? Tıpkı yaşamın kendisi gibi, ama bir farkla; yaşama sıklığının aralığı arttıkça insanı saran yorgunluğun öyle güzel bir kokusu var ki, artık şiirin lafzı bile edilmez burada... Ya da belki sadece lafzı edilebilir...

1 Eylül 2009

KUM KANAMALARI

yoktan gelen ben değilim
kaostan geldim nara dönerim
mızraklı ve mancınıklı öykülerden kurtulsam da
kent yangınları taşıyor içimdeki nehir yatakları
kömür karası, seçim yarası alnımda yanık mühür
barış ağacına tünen kurşun aplikte ışısız ampul

gözleri kirleten ara sokakları körelten patlak karanlık
kül seferleri, ricatlar, unutkanlık; hepsi travma

sormayın çingırağım kırık düşlerden yapıştırma
istasyon ayrılıkları gecenin ağrısı oluyor bendeki kayıplar
fahişe bir hayatla savdım kendimi, ölüm sırası sizin
yeryüzünün yalnızlık koridorlarında kına yakanlar var ya!

toplama hayatlarla ömür yolculuğunuz buraya kadar.
bayram kuşluğunda linç edilen dicle
kolum dilim kırık lal bir çocuğum polosun elinde
her kavga sonrası sözcük yüreğimi kıyıya çekiyorum
çocuğum elbet büyürüm diye

zamanı yavaşlatan sokaklarda adım kalıyor seyfi turan
kanamalı sözcükleri ayıklıyorum lanetli dilimden
suskunluğumu kayıtdışı bayramlarda bozdum duyan yok
mavi ıslak kanayan ay'ın bakışları altında dolu'nay bir
[yalnızlık
çocuk ellerimdeki ölüm çizgisinden anlıyorum olacakları
gölgeleri şehre düşüren pazıl gecelerin ardına düş'erken
bir halkın suskunluğu her köşede çıkıyor karşıma

yokuş düşleri fırtınasından kalma güz yorgunluğu
soframızda karaeylül kamburu bilincimize çakılan çiviler
altyapısız tasarımsız bireşimler hâlâ üzerimizde

yerkürenin mahşerine inen hoyrat bir tüneldeyiz hep

çocuk korkularıyla yıldız topluyorum yangın yerinden
tek pusula mezarlıklar ve mayınlı çukurlar. payımıza düşen

her kadın yatağına nehir olacak diye beklerken

her ölüm bedenine kör kuyu, ha ölüm ha kuyu derken

kuruyorum zamanın saatini yeni bir aşka
sek gecelerde güneşi bekleyen uçurumun dudaklarında

DEDEMİN ELLERİ

ne zaman çay bardağımı yanağıma sürsem
dedemin elleri olur

Ağrı, 5 Ağustos 2009

1978 YA DA 79'DU...

Sina AKYOL

- YALNIZ DEĞİLDİM Kİ ORDA.....
O ÇIPLAK
GÖĞÜN ALTINDA,
SABAHTI! ORMANA KARIŞAN
BİR SABAH
GİBİ İNDİM
NİCE GÜZEL DUYGUYLA...

ÇOĞALTARAK BENİ, YAN YANA
GEÇTİLER, TUHAF BİR TIPIRTIYLA
GİDEN SÜRÜ
UZAKTA, BİR ÇİZGİ OLUNCA,
YAZDIM ERKEN
BAŞLAYAN GÜNÜ:

MAVİDİR
DİYE YAZDIM.

***

Evet, 1978 ya da 79'du... Ankara'da, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda çalışıyordum o yıllarda. Ne mi yapıyordum orada, "Gençlik Sorunları Genel Müdürlüğü"nde, "Gençlik Sorunları Şube Müdürlüğü" yapıyordum. 'Kadrom' dört kişiden ibaretti. Benim 'müdür' olduğumu göremeyen babam da 'müdür'lük yapmıştı vaktiyle ve fakat kadrosu elli-altmış kişiydi. (Olsun'du, bakanlığın kuruluş yasası dahi çıkmamıştı henüz, elbet gelişip genişlerdik zamanla.)

Bakanlığın bir başka birimi olan "Boş Zamanları Değerlendirme Genel Müdürlüğü", çok önem verdiği bir projeyi 'hayata geçirmek' üzereydi. Projenin amacı üniversite öğrencilerini yaz tatili boyunca bir ölçüde de olsa üretimin içine çekebilmektir. Bu doğrultuda Türkiye'nin çeşitli bölgelerindeki farklı işyerleri (orman işletmeleri, YSE, Karayolları, vb.) tarandı, kurulması gereken ilişkiler kuruldu. Örneğin 'yönetici ben' ve sorumluluklarını üstlendiğim on beş-yirmi civarında genç, Ankara'nın kuzeyinde bulunan Yeşildere ilçesi yakınlarındaki -adını şimdi hatırlayamadığım- bir dağın tepesinde, o tepedeki orman işletme şefliğinde görevlendirildik. Bir tür kamp hayatı yaşayacaktı öğrenciler; o işyerinde gün boyu hangi işler yapılacaksa o işlere koşacaklar, kadrolu çalışanlara yardım edecekler, Türkçesi işlerin yavaşlayıp aksamasına neden olacaklardı. İşaretlenmiş ağaçlar mı kesilecekti örneğin, kesilme sürecinde onlar da bulunacaktı. Kesilmiş ağaçlar kamyonlara mı yüklenecekti, yüklenme sürecinde onlar da görev alacaklar, karşılığında üç-beş kuruş da olsa cep harçlıklarını çıkartacaklar, üstelik iş-güç sahibi oldukları için haytallık etmeyecekler, birbirlerinin boğazlarına saldırmayacaklardı. Ben mi, on beş gün süresince çalışmalarını koordine edecek, kampı yönetecektim.

Evet dağ başındaydık, ne var ki olağanüstü güzel bir yaylaydı bulduğumuz yer. Çalışmalardan arta kalan zamanda kocaman bir barakada oturuyor, çay-kahve içip sohbet ediyor, belirli bir saatte de uykuya çekiliyorduk. Gençler kadrolu görevlilerle birlikte yatakhane de kalyordu. Bense, az önce sözünü ettiğim kocaman barakanın yanı başındaki odada yatmaktaydım. Arada bir geldiğinde kullanması için orman işletme şefine ayrılmış bir odaydı burası. Yatağım, barakanın ocağının bulunduğu duvarla ortak olan duvarın dibindeydi ve sıcacıktı. Yaz günleri olmasına karşın geceleri yataktan ocağa kütükler atıyorduk, çünkü deniz seviyesinden hayli yüksekteydik, özellikle sabaha karşı ciddi oranda soğuk oluyordu hava.

Kamp hayatının dördüncü-beşinci gününde bazı sıkıntılar kendini göstermeye başladı. Akşam yemekleri öncesinde, görevlilerin top oynamaları için düzenlenmiş sahada, altışar kişilik takımlar birbirleriyle dostluk maçları yapıyordu. Bu maçları ben

yönettiğim için -Orhan Ayhan'ın "obstrüksiyon" dediği- kasti ve insafsız faulleri yakından görüyor, etkileri maçların sonrasında da sürmekte olan bu faullere karşı acil önlem almam gerektiğini düşünüyordum.

Sonunda anlaşıldı mesele; saflaşma yalnızca futbol sahasında değil, yatakhane de ayyuka çıkmak üzereydi. Sağ ve sol eğilimli öğrenciler dört-beş gün içinde birbirlerine koyacakları mimleri koymuşlar ve iş karşılıklı fikir tartışması yapmanın da ötesine doğru yol almaya başlamıştı. Öğrencileri toplayıp belirli bir tavır koymaktan başka çare kalmamıştı. Bu amaçla herkesi barakada yapılacak toplantıya davet ettim. Tam da o sıradaydı; bölgenin orman işletme şefi üç-dört adamıyla çıkageldi dağa. Karşılama töreniydi.. tanıştırılma faslıydı.. derken, güme gitti bizim toplantı. Buralar benden sorulur havasındaydı işletme şefi. Vermediği emre rağmen ızgaralar yakılmış, etler şişlere geçirilmiş, elbette 'kamusal alan'ın uzağındaki bir köşede, yalnızca şef ve benim için, mükemmel bir rakı sofrası düzenlenmiş, sohbetimize katılmak isteyenlerin olabileceği de unutulmamış, yan tarafa on beş-yirmi tane plastik sandalye, ikişer sıra halinde kondurulmuştu, böyleydi sahne düzenlemesi.

Sonuç olarak bir 'devlet görevi'ydi yaptığımız. Fakat akşamdan geceye devrilmek üzere olduğumuz surlarda, üstelik de 'kamusal alan'ın uzağındaki bir köşede kurulan rakı sofrasına icabet etmeyi elbette hoş görüyordu geleneksel kültürümüz. Dahası, bizi konuk eden teşkilatın verdiği bir davetti bu; karşı bir gerekçe göstermek saygısızlık olurdu.

Hani şimdilerde, masaya oturur oturmaz, bizi rahatsız eden bazı eşyalarımızı -örneğin cep telefonumuzu, sigara paketimizi, çakmağımızı filan- çıkartırız ya ceplerimizden, çıkartıp masanın üstüne koyarız ya, işletme şefi de öyle yaptı, belinden çekip çıkarttığı tabancasını küt diye bıraktı masaya. Hemen ardından bir fiske attı tabancaya, bana bakmayan namlusunu bana bakar hale getirdi. Yan tarafımızdaki plastik sandalyeler mi, dolmaya başlamıştı yavaş yavaş. İşletme şefine, "Sizin teşkilatın çalışanlarıyla yetinsek, bizim gençleri yatakhaneye göndersek" dedim. "Olur mu canım, hepimiz kardeşiz" diye yanıtladı beni ve sandalyelerde yerlerini almaya başlayan öğrencilere de "çay neyim" getirilmesini emretti.

MHP'li olduğu ceketinin yakasındaki rozetten de anlaşılın orman işletme şefi, herkesin duyabileceği derecede yüksek bir sesle konuşuyor, "Umarım rahat ettirebilmişizdir sizleri, ne de olsa misafirimizsiniz, hatta siz bu gece de kalabilirsiniz benim odamda; ben mi, ne önemi var canım, gecenin bir vakti ilçeye dönerim" diyor; ilerleyen saatlerde, "Madem ilçeye döneceksiniz, ben de yeterince aldım rakıyı, acaba kalksak mı?" sorumu, "Bu yüksekte içilen rakıyı rüzgâr alır götürür müdür bey, meraklanma sen, keyfine bak, getir oğlum ordan bir şişe daha!" diyerek yanıtlıyordu.

"Ecevit'in 15 Haziran 1977'de kurduğu ve cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün onayladığı azınlık hükümeti, Meclis'ten güvenoyu alamadı. Bunun üzerine Demirel başkanlığında 2. Milliyetçi Cephe hükümeti kurulu. Adalet Partisi, Milli Selamet Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi yeniden bir araya gelmişti." (1)

İşte tam da o günlerdeydi, ne mi demişti Ecevit, "Kumar borcu olmayan on bir milletvekili arıyorum" demişti. Bu cümlesinin hemen ardından, Güneş Motel'de görüştüğü on bir AP milletvekiline bakanlık sözü vermiş, bu milletvekillerinin CHP'ye geçmeleri üzerine, 5 Ocak 1978'de kurmuştu "42. Cumhuriyet Hükümeti"ni. (05.01.1978-12.11.1979) Demirel'den alınmış olan iktidarın Gençlik ve Spor Bakanı, CHP'li Yüksel Çakmur'du. Ceketinin yakasına MHP rozeti takmış olan işletme şefi, sözünü ettiğim pazarlık sonrasında kurulan yeni hükümetin bakanı tarafından göreve getirilmiş gençten, CHP'li bir bürokrat olarak değerlendirilmiş beni ve kendi sahasında, kendi seyircisi önünde iyiden iyiye hırpalamak için fırsat kolluyordu. Dahası, yönetmekte olduğum öğrenci grubunun da bu hırpalamaya tanık olmasını istiyor, beni onların gözünde de küçük düşürmek için elinden geleni esirgemiyordu. Günlük politika ve sağ-sol çatışmaları konusundaki ısrarlı sorularını, "Kamp süresinin bitiminde konuşuruz bunları, madem öğrencilerimiz de bizi izliyor, öyleyse sizin iş alanınıza ilişkin şeyler konuşalım, örneğin yaşadığımız nice

ŞİFALI OTLAR

birazdan tapınaklar şahlanır
seninle eğilir seninle kalkarız.
bu yüzyıla kadar beklemişsin madem
birazdan keseriz bileklerimizizi
bir sen bir ben ve buda
ve sancılanır göğsüm, dinim batar kalbime.

deriz ki yedik içtik çin'de
mahallelerindeki aşkı gördük
ve öğrendik ki aşk yakar.

indie albümler alırız
ve tanrı en güzel fotoğrafımızı
o albümleri dinlerken çeker.
güleriz.

bu çılgılık demokrasi ayıbı
bir sen susarız bir ben bir buda.

oyunlarınızı sevdim der geçerim
saymakla bitmeyen otlarınız
adını bilmediğim çaylarımız var.
hemen şuracıkta üzülsem ve çok üzülsem mesela
hangi ot işe yarar?

deriz ki yedik içtik çin'de
gülen gözlerinizi gördük
ve öğrendik bütün şifalı otlar
yalnızca mutlu aşklara yarar.

ilginç ve ders çıkarılabilir olay vardır mutlaka, bunları anlatırsanız çok daha yararlı bir sohbet olur” türünden cümlelerle karşılıyordum. Ne var ki işe yaramıyordu bu yaklaşımım. Sonunda tavrımı koydum; mevcut hükümetin -kendilerinin de yakinen bildikleri gibi- bir koalisyon hükümeti olmadığını, Orman Bakanlığı'nın da tıpkı Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi CHP'li bir bakan tarafından yönetilmekte olduğunu söyledim ve masadaki tabancaya işaretparmağım ile küçük bir fiske vurarak namluyu boşluğa çevirdim. Kısa süren bir sessizliğin ardından “Anlaşıldı” dedi işletme şefi, “gitme vakti geldi demektir” diye de ekledi. Tabancasını alıp beline soktu.. ceketini tuttular, giydi.. veda etmemeye özen göstererek kendisini kampa getiren arabaya doğru yürüdü. Bu arada boşluğa doğru elini salladı şöyle bir; kampa kalan adamlarından birkaçına son talimatlarını vereceğini düşündüm. Fakat o da ne? Boşluğa yaptığı “gelsenize” işaretine koşturanlar, şefin adamları değil, bizim öğrencilerin bir bölümüydü. İşletme şefi arabasına binmeden önce, bir-iki dakika da olsa, fısır fısır konuşurlar, başlarını salladıklarına bakılırsa, konuştukları konuda karşılıklı olarak anlaşmaya varmışlardı. Kampın bulunduğu alanla ilçe arasındaki mesafe epeyceydi ve demek oluyordu ki, onca mesafe, örgütlü çalışmaya engel değildi.

ACIYAN SU

sonyazdır. sarktığım pencerede gövdem
bükülmüş asma dalı. görünce boşluğu
ürkerek kendimden kaçtığım: kör ikindi
* * *

şaşkın şaşkın bakmayın yüzüme; şaka değil
kulağımıza fısıldadıklarım: bu kışı
atlatacak güç bulamıyorum kendimde
* * *

ah! dedim gereksiz bir çırpınıştan başka
neyim ki sığındığı perdenin kıvrımında
can çekişen uğurböceğine baktıkça
* * *

aklım hâlâ hazırda, göz göze gelince
gök gürültüsüyle, bir şimşek çakımı
o dokunmadan seviştığım kadında
* * *

anlaşılması güç. oturup dinledim sabaha kadar
kendimi. orada simsiyah bir suda gerinip duran
kediymi, dağılmış yüzünü seyreden gölgem
* * *

dallarını tozlu yola eğmiş akasya
susun bozkırın yapayalnız sevinci
nasıl da benziyor az önceki bana
* * *

aynı sokağa baktık gün boyu aynı şarkıyı dinlerken
o okulunu düşündü ben çocukluğumu, silkinip
ayağa kalktığımızda henüz başlamamıştı toz fırtınası
* * *

kuzeye bakan pencerede unutulmuş yaşlı
bir kaktüsüm. güz değince fark ettim
dallarım değil ah! kökümü kuruyan
* * *

parmağını dağlara doğru uzatıp ne demişti falcı
gidicisin şu turnalar gibi üstelik günlerin hayli kısa...
yetiştığım güzdönümü beni geri götürse o yıllara

Tehlikeli bir noktaya doğru gidiyordu iş. Karar verdim; ertesi günkü çalışma saatlerini olabildiğince artıracak, dinlenme zamanını ise azaltacaktım. Akşamüstü yapılacak maça da izin vermeyecektim. İşletme şefiyle dağ başındaki adamlarının bir bölüm öğrenci üzerindeki etkileri can sıkıcı bir sonuç doğurduğu anda da yetkimi kullanacak ve merkezden aldığım ‘emir’ gereği, dağıtacağım kampı.

Nitekim öyle oldu. On beş günlük kamp süresinin ikinci bölümü başlamak üzereyken düze indik. Şükür ki tatsız bir olay yaşanmadı, zorunlu veda kucaklaşmalarının ardından evli evine, köylü köyüne dağıldı.
***

Kampı dağıtacağım sabahtı. Tavşan uykumdan çan sesleriyle uyanmıştı. İşletme şefinin sınırsız odasından çıkıp serin yeşile kavuşmuşum. Bir koyun sürüsü yamaçtan aşağıya doğru iniyordu.

Böylece ben n’aptım, “Su Tadında” adlı kitabımda yer alan ilk şiirin arka planını da anlatmış oldum.

(1) İnternet bilgisi: “13.01.1999, Fuat Akyol, *Zaman*” - Kendisiyle herhangi bir akrabalığı yoktur.

Pelin ÖZER

HAYALET GECE

I. Denizin gözleri buğulu

Lavanta dallarının kıyısından
Geceye kulağımı yaslamış
Ateşböceği kılığında gelmişsin
[bahçeye

*Duydum kanatlarını ışığından önce
Oysa rüzgârın kulakları iyi duymaz
Denizin gözleri buğulu*

II. Geçmiş dünyaların buzu

Güneşin ardından ağaçları aralayıp
Karanlığı bulmuşsun
Yüzün ellerin olmuş
Seni ilk gören hayalet gece

*Otların hücreesindeki ışık
Geçmiş dünyaların buzu...*

III. Yokluğumuz kanadında

Karıncaların sessiz kovuğundan
Manolyanın yükselişine esmişsin

Ezilmiş çimenlerin suyunu içerek
Kuytusuna, adı gizli böceklerin

*Şefkatin yaksın tenimizi
Yokluğumuz kanadında dolansın*

IV. Sabaha esneyen gece

İçeri doğru süzülüp
Ahşabın çatlağına sığınmışsın
Rutubetle esip solgun dösemeye,
Kediyi okşayan çürük yatağa

Yaşlanan güzellik kokusuyla
Dönmüşsün bahçenin ferahlığına

*Soluksuz bedenlerin yatağı
Sabaha esneyen gece*

V. Nabzı hayalet gecenin

Bahçe dolunayı silkelemiş denize
Işıklı deniz ağaçları sulamış
İlkyaz esintisi yapraklarda
Kafası karışmış martuların

Uçuyorsun tepemizde
Dalgalanıyor bahçe
Toprak dalgın, biz sarhoş
Çözülüyor düğümlenen gövdelerimiz
Uykuda birleşiyor gözlerimiz

*Ateşin düşsün gölgemizin kuyusuna
Nabzı olsun hayalet gecenin*

Mustafa Ergin KILIÇ

KAVRAMA NOKTASI

sendeki her tıkırtı
şangırtı olur bende

silindikçe ufuk çizgisi
bir çizgi daha çekersin alınma

bağırdıkça boşluğu ben
sen de
ağrımış sesimi ovarsın

ayrandan daha hızlı çalkalanır kalbim
kandan daha hızlı pıhtılaşır zaman
solursa bu yalnız hava
ölmeden önce de çürür insan

kibrit gibi çakar haziran
temmuz gibi çıkar
bir kadın bağrımdan
mandalina kabuğu örtünür yaram

her ağaç çirasını bana açar
yarasını her ağaç

aşk olur insanın yalnızlığı
kavrama noktası

Yılmaz BOZAN

EV NO 15

Bendeki hediyen kalemlik
Kalemlik değil huni
Akar içinden ihanetin özeti
Tamamı sürmenaj

Sevmenin gizemli sesi gözdedir
Sesin ilaçlıdır çözülür harflerim
Melankoli numara 15'im

Bir filika uzat dilinden
Geleyim ölü annemden
Elin soğuğa nasıl duyarlıysa
Okşa giderkenlerini

Çocukluğum
Taşımakla geçti sokakları
Şimdi yaş acız
Hayata taşıyorum evdekileri

Tadın tadımı severken de
Sevmezden önce de sevdim

Melankoli numara 15'im

Mehmet ÇAKIR

KANARYANIN ÖLÜMÜ

kanarya düştüğü zaman
çelik kuşlar hiç aldırmadı,
gerek görmediler ölmeye.
madenciler de bir an durmadı:
toprak hâlâ altın demek.

güneşi çıkardım tüylerinin arasından,
bir ikindiye yetecek kadar ancak.
yeryüzünde üçümüz varız şimdi.
doğrudum dostumun başucunda,
gölgemi üstüne örttüm.

*Narin vücut yapılarıyla kanaryalar, yakın
zamana kadar maden ocaklarında, gaz
sızıtısı tespitinde kullanılırlardı.*

A. Zeki GÜNEY

ZAMAN

zamanın içinde dörtlünela
koşan bir başka zaman var

kendi sularımda akayım
kendi sularında herkes
kesişmez yollar
sular birbirine karışmaz

kendi sırrında zaman
bağıra çağıra
deli bir koşu
deli bir yaşamak da hayat
ağyorken kendi gövdesine
ağyorken zaman
akıl ne?
hoyrat!

İbrahim İSPİR

İKİ KUŞ

İki kuştan biri
Işık uzunluğunda telekleri
Molada avcısı

Çiğdeme sarılır
Bir göğe bir kendine bakar
Yılgın

Fikri sorulsa diyeyi
Sen sabahtan akşama
Ben akşamdan sabaha
Söz olur

Zor olur uçar
İki kuştan biri

Özgün ERGEN

DÜNYAYA EĞRETİ

Biri beni çengelli iğneyle iliştiirdi dünyanın yakasına

Kıpır kıpır bir ekranda canlandı gölgem
Kanallar değişti vitrin yenilendi
Podyumun ışıltısı, sahnenin tozuna karıştı
Yüzümün boyaları aktı, boşluğun ağırlığından

Düğmeye bastılar ben çalıştım
Döndüm tanrıların etrafında
Renkten renge girdim, yasaklarla avundum
Yüreğin fişini çektim, bilinmedi adım

Kopya kâğıdı kadar hızlı ve silik çıktım hayata
Aslım buruk yüzlü bir işçinin nasırlı ellerinde kaldı

Mustafa EROĞLU

KORKUYU YERİNDEN EDEN GÖLGEM

Sonuç uykularımızı kaçırarak. Yarım asırlık
Bir şarkı, orospularda susarken. Daha yeğın.
Aslanlı yolun sancağı, çalgılarıma sevinisin.
Daha hızlı. Bir yaraya dokunabileyim gölgemle.

Bayım, bana en uygun efendi ateştir. Yani
Pazartesinin bayrakları, bir ölüyle sevişirken böyle.
Bir korkuyu yerinden eden alnım ve ikinci
Uygarlığımız... ama bilinsin istiyorum. Kuzgunun
gagasından, yaralı bir tohum gibi düşer toprağa.
Söndürölmüş yangın yerleri gibi Türkiye ağlar
bahçemde. Siz dün olursunuz. Bir pişmanlığı
büyüten... ben yarın.

Hüsam KURT

SÖYLE YÜKÜN

Bu kalp beni kışa çıkarmaz
öyle ağlamaklı ummandan yana
hani bir yanlış
yoktu ki
öpüştüğümüz aralıkta

Aşk için göğsünü kaybetmiş ada..
al !
bir gözüm tak aksın
.. kıyım
her aç ve acıda
suyun aynası şimdi..
ulaştığım hüzün
uzaklığım da

Bir bakışa gülen çeşme!
söyle yükün
dağlandığım değil miydi?..

Zafer ÖZGEKAĞAN

DAR ALANDA YİTİŞMELER

Üzücü şeyler de var
Bütün palyaçoları yeryüzünün
Mesela
Beceriksiz bir intihar girişiminde

Aşk süsü sözcüklerin
Bir de kadınlar
Her şeyi bulanıklaştıran devinim
Bilsen ne çok sevinirim
Kendimi görünce suda

Kısa sürüyor böyle şeyler
Emekliye çıkınca kentın gulyabanileri
Bana düşer uykusuz çocuklara
Anlatılmak

Fazlası gibi nice şeylerin
Yalnızlığın da bir yükü var
Kolayca çıkılmıyor oyundan
Eğer geçmişse yaşınız otuzundan...

Adnan ALGIN

MEY VE NEY

bir karpuzu şehvetle dişler gibi
ana haberleri seyrederdik
genlerimizdeki tazyik alçalmak kadar fani
analar reşit değildi bunu görmezden geldik

muz donumuzda domuzuna günah sayıklardık
bez bebekleri de üşürdü ah analar
bir mermer bir tapınak bir tanıdık
at, avrat, tv ve hayat ipince kederçalar

bir elmayı huşuyla dişler gibi
“pıraym taym”da anaları da katlettik
ne tuhaf şey hayatın ölüme aşermesi
ezeli yaramızı analarla iyileştirdik

(Karşı sayfanın devamı)
sonrasıydı; “Kabasakal Gültekin İzmir’e gelmiş, evimize konuk
olmuştu.” diyor ya, bu hiç olmadı işte. Evet, “20 küsur yıl” önce
İzmir’e gitmiştim ama Sina’da kalmadım. Mehmet H. Doğan, Sina
ve ben bir meyhanede içtik bir akşam. Bunu çok iyi anımsıyorum.
Sonra aynı yöne gittik Sina’yla ama ben başka yerde, bir
tanıdığım da kaldım. Onlarda kalmadım. Burada bir bellek yanlışlığı
var. Sina’nın şiirini Ülkü Ulurmak’a benzettiğimizi de
anımsamıyorum. Bu da hiç olmadı. Sina’nın şiirleri yazı kuruluna
geldiyse ve ona “hayır” yanıtı verildiyse bunu aradan geçen bunca
yıldan sonra anımsamamam çok doğal. Başka arkadaşlarımın da
anımsamaması doğal değil mi? Sina, *Türkiye Yazıları*’ndaki şair
arkadaşlar benim şiirlerimi yayımlamak istemediler mi demek
istiyor acaba? Bir kasıt mı arıyor diye düşünüyorum. Neden kasıt
olsun ki? *Türkiye Yazıları* kasıt güden bir dergi değildi, Ahmet Say
ve bizler hiç de öyle değildik, herkese açtık. Sina’nın neyin
peşinde olduğunu bir türlü anlayamadım. Bizi suçlamaya çalışıyor
ya bunca yıl sonra, helal olsun ona! Şiirlerini yayımlaması için bir
torpile mi gereksiniyordu da olmadı, bunu da anlamadım. *Yazko*’ya
da Vecdi Sayar sayesinde girmiş, torpilli yani. Bunda övünülecek
bir yan yok bence. “Satır arası”nda bir şey demiyorsun da neden
yakınıyorsun peki, sevgili Sina?
– Gültekin EMRE

ÇIPLAKLIK VE ŞİİR

Gültekin EMRE

Şair resamlara bir ad daha eklendi: Azad Ziya Eren. Onun yeni yayımlanan *Çıplaklık ve Şiir* kitabı (albümü / katalogu) farklı şiirlerini coşkulu, hareketli nü'leriyle buluşturmuş. Nü'ler ki nasıl can alıcı ve rengârenk! Uçuşan balonlar gibi; topluca ya da teke tek özgür kadınlar. Kadınlar tüm yalınlığıyla, güzelliğiyle cinselliklerini sergiliyor renklere sarınıp; kadınlar şiire kan veriyor, can veriyor, hayat veriyor, dünyamıza da. İmgelerimizi zenginleştiriyor kadınlar, düşüme düş katıyorlar. Azad'ın nü'leri şiirleri kadar güçlü, farklı, etkileyici. Kadın gövdesine renklerle, düşlerle, imgelerle nasıl da saygılı bir yaklaşım sergilemiş Azad bu enfes kitabında. Türkçe Fransızca, İngilizce ve Kürtçe şiirlerini nü'leriyle beslemiş, iç içe geçirmiş. Çeşitli dillerde sesleniyor Azad şiir ve resimseverlere.

“Suluboya” bölümü şiirin doğuşunu, doğasını, yapısını, ruhunu... ele alıyor: “Kayalıkta ölen göçebe kuşun beyaz kanatlarının içerlek uzunluğudur şiir.” Bitmedi. “İri gözlerini kırılmış yol kabuklarından kolajlayan, tanrıdan minnetsiz sürgünlüktür. / Yeryüzünün ters yüzüdür henüz çevrilmemiş kansız derisi z-ahir çağların / Başkalarının gerçekliği olmaksızın kendi yalanı olmayı yeğleyen yetim çocuktur. / Çektığımız sıkıntılar sahip olduğumuz kazanımların tohum kabuğudur / çatlar, acıtır, yükseltir diyen vicdani reçetenin kalbindeki kâtibin parmak izleridir şiir.” Şiirin yaratılmasına ilişkin düşünceler imgelemi şöyle sürdürüyor: “Yüzyıl havarilerini toplayan, kitap iç kapağında ters yüz, alındaki tepede atlarını koşturacak, yeşil dövmüş derinin gösterdiği çöle düşe / cek, ıslak giysileriyle çıkagelecek şiir. Madenin hançer ağızlı gerçeği anlatılmak istenecek, aynı suyun kıyısında bizleri özenle biriktirecek / beyazlıkta birleştirecek şiir.” Peki nedir şiir öyleyse? “Kırılmış bir karanın, çekilmiş bir beden, inleyen ve dinmeyen bir ağrının toplamıdır şiir.” “Şiir her yerde”dir elbette. Sonra şu soru gelir bulur bizi: “Şiir nerede konaklar ya da şiirin mülkiyeti nedir?” Şiirin Fransızcasından sonra Türkçesine baktığımızda bu sorunun yanıtını buluruz: “Şiir, annesinden büyük doğan şairin, / çocukluğundan medet uman gaz lambalı ruhunda konaklar” Şiir Azad Ziya için “bir zorunluluk olur” hep ve kurduğu şiir dünyasını şöyle dile getirir: “Vicdan huzuruyla söyleyebilirim ki, yaşamımın bütün dönemlerinde yapmaktan pişmanlık duymadığım asli şey içimdeki leoparın sayıkla / malarına kâtiplik etmek oldu. Derdim, onun ağzından dökülenleri eksiksiz aktarmak, sonra oturup onları defalarca okumaktı. Şiir benim için bütün uçurumların kenarındaki kutsal bariyerdir, evet, ‘yazmazsam ölürüm’ cümlesinin içinde oturur, ‘bir ara oturup yazmalıyım’ cümlesi / nin alından vurduğu iradenin bedeninde ve ruhunda dolanır.” Sonra sıra tek şiirlik Fransızca-Türkçe “Lirik Kan”a gelir: “Olan ve olmayan peşinde böyle ısrarlı yaşamak” için dökülüyor kanlar elbette. Sonra yine tek şiirlik “Genişleyen” şiiri çıkıyor karşımıza: “Sen ki yüzde doksanı yalınlıktan yapılmış kandan bir kadından / Ondan başka tutunacak kalabalığın yoktu kör zamandan senin”. “Akrilik” bölümünde yer alıyor uzun bir şiir. Bu bölümdeki şiirlerin tümü Fransızca. Daha önce “Dünyaya ters düşmüş bedenlerin birleştiği” “İsoléopard” da (2007) yayımlanan şiirleri içeriyor burada yer alanlar. “Safir Rüzgâr” da –“Kırık çömlek parçalarıyla mozaik toprak / Acının kuralları”- tek bir şiirden oluşuyor Kürtçe-Türkçe. “Mürekkep” de yedi bölümlük Kürtçe-Türkçe “Safir Rüzgâr 1” –“Mahzenden taşan ses, mevsimler ormanında bizi yavaş yavaş sarartacak”- upuzun tek bir şiirden oluşuyor. “Baskı” bölümünde ise Türkçe-Kürtçe şiirler ve on yedi bölümlük “Safir Rüzgâr 2” yer alıyor: “Rilke, ey içerlek tınısını duyduğum uzak lir. Ey sabır işçisi. Rüzgâr sansında meşeler gibiyiz ölümlü. Dünya gri bulutlar, kirli haydutlar om / zunda dönüyor ve biz düşüyoruz enine – boyuna asrın kangölü’ne...”. “Oturma İzni”, “Acıbadem Öyküsü”, “Nar Suyu” İngilizce-Türkçe bu albenili kitabın finalini oluşturan şiirler.

Azad Ziya Eren’in şiiri yaşadığı Diyarbakır kültürünün, tarihinin, coğrafyasının, dilinin, geleneklerinin bir belgesi gibidir.

Belgesel değil ama imgelem yüklü şiirlerinin gövdesine ağın “Lirik Kan”ın ortaya koyduğu saklı, gizemli, bin acıyla yoğrulmuştu. Bitmeyen bir bekleyişin, sıkı bir sabrın, çoğalan kinin, efsanevi sevdaların, herkesin bitsin artık diye baktığı kavganın, kapanması istenen kapanmayan yaraların, hırçın ve delidolu doğanın, zengin mi zengin Mezopotamya kültürünün, tarihinin, çeşitli dillerin, dinlerin izini sürer onun imgeleri. Şiiri bunun için sınımsızdır onun. Şiirindeki yoğunluk bol resimlidir; görseldir acının, sevdanın dili onda. Tanık olduğu hayatları, hayatını ortaya koyar şiirinin merkezine. Şiirinin gövdesinde şiirin kendisi vardır her şeyden önce. Hayatı iyi gözlemlemiş bir şiirdir onun kurgulayageldiği, yazageldiği. Yumuşaktır, sert değildir, hele hele hırçın hiç değildir Azad Ziya’nın şiirleri. Belki kırgındır biraz hayata ve siyasete, siyasetçilere, o kadar. Gözlerinde ve imgelerinde, dizelerinde çözülmesini istediği sorular şimşek şimşek birikmiştir. Ona 2009 Metin Altıok Şiir Ödülü’nü kazandıran *Ars Requiem*’le *Brakılma Koridoru*’nu da *Çıplaklık ve Şiir*’le birlikte okumak gerekir onun şiir dünyasına, doğasına, ruhuna... iyice sokulabilmek için. Sanki öteki şiir kitaplarının şiirlerine de yer veren farklı bir seçki gibi bu hacimli, etkileyici kitap. Okudukça çoğaltan, çoğalan ve ölümün, hayatın uçurumlarına kanat çırpan bir yanı da var yolu apaçık bu şiirlerin. “Bütün kuşlardan dökülmüş tüylerin ülkesin”in şairidir o. Çünkü “Ölünce büyür her şey” diyor, sonra bir başka şey daha diyor: “Ve büyümek için çok zaman gerekir kendini insana / Her şey sislî ovada yüzünü sonsuzla yıkayan adamda kal”ır. “Ressamın Simyası” bal gibi de onun kendi dünyasını yansıtıyor. “İyilikten kırılmış adamın her şeyi gördüğü gibi şiir / görüyorum ve örüyorum dünyayı tüm çevreme.” O, “Ah benim aşktan yetim topraksız sözcüklerim” dese de, onun sözcükleri hayatın dolgun göğüslerinden beslenir hep. Yetim bir hayatın peşine takılmıştır içini dışını göstere göstere. “Şiirin evinde” gecelediğinden “Gecenin evinden ebediyen” çıkmaz. Bu da onu sürekli şiire götürür, şiirle buluşturur. Yaşananlar kanla yoğruludur onun coğrafyasında. Onun için unutulacak gibi değildir yaşananlar, çekilen fotoğraflar: “Kardeşlerimizin derilerini gerdik belleğimizin kasnağına / Buraya kadar sürüdüğümüz suskunluğun kaynaştığı hayatlarımızı”. Acı bu kadar derin hissedilebilir ancak! Yaşadığı doğa ve coğrafyayı şu dizeler bir kez daha çok çarpıcı bir biçimde gözler önüne seriyor: “Keldani kardeşim. / İbrani ikizim. / Kürt kendiliğim. / Zulmet soydaşlarım benim. / Maskeler, / Kadehler ve güneş tefli bir Süryani’nin. / Yüksek tonlu gururuyla. / Sisli bir anakaranın maviliğinde dans ediyor / Kabarmış kostümlüler haritasız ala kayalarda.” Bu coğrafyanın, bu dillerin, bu geleneklerin, bu tarihlerin, bu toprakların... şairidir o. Sözcükleri onun için bir çivi gibi serttir ne kadar yumuşak ve yalın görünseler de. Onun için yüreğinde depreşip duran aşk, kavga, barış, hayat, ölüm, gözyaşı, baskı, zulüm, ekme kavgası, gelecek kuşkusunu... şiirinin omurgasına ağıp durur.

Azad Ziya’nın nü'leri de şiirden farksız; çok hareketli, yoğun, imge yüklü ve farklı çağrışımlara işaret fişeği gibiler. İsrarın acının, kalın baskının, durdurulamaz kanamanın, susup kalmış bilge taşların, boşluğa akıp duran hayatı su olan suların, gürleyip duran göğün, resim yapa yapa geçip giden bulutların... simgesi gibidir nü'leri.

Çıplaklık ve Şiir, hayatın ve şiirin dolambaçlı, zorlu, dik yollarına götürüyor bizi çarpıcı, düşsel nü'leriyle birlikte.

Azad Ziya Eren, *Çıplaklık ve Şiir*, Pars Yayıncılık, Mayıs 2009, 214 sayfa.

SİNA AKYOL’A YANIT: “SATIR ARASI”

Oğuzhan “Çünkü böyle bir şey hiç olmadı” diyor ya, gerçekten olmadı. Bu yazın Ayvalık’ta Veysel’e (Çolak) ve Ahmet’e (Telli’ye) de sordum Sina’dan *Türkiye Yazıları* yazı kuruluna şiirin gelip gelmediğini. Onlar da anımsayamadılar. Ama ben bir şey anımsadım Sina’nın yazısından çıkarak. “20 küsur yıl (Devamı karşı sayfada)

Utku ÖZMAKAS

Beş Taş, Mahir Karayazı'nın (1980) ilk kitabı.

Beş Taş'ı oluşturan bütün öğeler “Öp Kamyonu” şiirinin “VIII” başlıklı bölümünde özetleniyor aslında. “Şiirin üç üçgeni ve kenarları” diyerek anılan “1. üçgen: baba, devlet, tanrı / 2. üçgen: hiç, ölüm, aşk / 3. üçgen: ten, tin, beden” öğeleri kitabın neredeyse tamamını oluşturuyor ki bu oluşum bile artık gelenekselleşmiş bir biçimi gösteriyor.

Genç şairlerde “baba” ve “anne” figürlerinin bu kadar kalıplaşmış bir biçimde kullanılmasının elbette birtakım sosyolojik nedenleri var. Türkiye’de gençlerin yapısal olarak aileye bağlılık sürelerinin çok daha uzun olmasından tutun da Doğu toplumlarındaki aileye yakınlığa kadar oldukça uzun bir listeyi dökmek ve tartışmak olası görünüyor. Ancak burada “yırtıcı” olabilmek oldukça önemli. Karayazı, konu olarak yukarıda adı anılan üçgenin içinde dolanıyor; ancak dilsel açıdan ya da nesnesini ele alış biçimi bakımından herhangi bir farklılık yaratabildiğini söylemek güç. Bunun nedenleri arasında elbette Türk Şiiri’nin bu kavrayışa oldukça yatkın bir şiir olması da var.

Türk Şiiri demişken, Karayazı’nın şiirimizin bugünkü verimlerinden haberdar olduğunu söylemek gerek. Çeşitli şiirlerde basit bir montaj tekniğiyle (konu yakınlığı) şiirine kattığı dizelerin bağlamından bihaber olmadığı açık.

Karayazı, “yaşamak’ı avuçlayan omuzsuzlar” (s. 26) gibi nispeten iyi bir dizeyi yakalarken, hemen bir sayfa yanda “başkasına kâğıtta giden çılgılık: şiir” (s. 27) gibi bir klişeye saplanabiliyor. “Yaşıyorsak aşk için/öleceksek aşk/yüzünden ölmek” (s. 58) gibi duygu patlamasından öteye geçmeyen dizeler ise kitabın özgünlüğünün önündeki en önemli handikap olarak görünüyor.

Genç şairlerin Türk Şiiri’nin açıcı vanası olması, kendinden önceki geleneği çok iyi bilip bu bilgiden ürettikleriyle aşması beklenir; ancak bir süredir bu köşede ele aldığımız genç şairlerin -ödüllü ya da ödülüz- ilk kitaplarına baktığımızda genç şairlerin verili beğeniye eklemlenmeye çalıştığını görüyoruz. Bunun suçu elbette yalnızca genç şairlerde değil.

SEVGİLİ UYKUSUZLUK

Kısa yoldan gitmektir uykusuzluk
bekleye bekleye sabah olmuş zamana.
Geceler ömrü uzattıkça kısalır,
arada bir şeydir ışığın yaşadığı.

Sevgilim bu masal senin için değil
seni düşünmemişler köşeleri yaparken.

Tendir, görünür olur düşünce beden
ölü toprağın damarına,
toprağın damarları parların arasına geçer
parlamazdan.
Parlar kısa sürer.

Gündüzle geceden başkası var mı yanılan. O,
başucunda bekleyen sürüngen kanatlı-
uçmak için değildir kanatları asla-
kanatları uçurumdan başka bir şey değildir.

Sevgilim bu masal senin için tekin değil,
her an karşına öpülmüş bir hayat çıkabilir.

Bir gölde dinlenirsin gölü ayaklarına çekerek.
Yorgun bir kente sırtını dayarsın,
içinde esintili bir kıl çadır,
kişnek atlar, kelebekteki simetrik titreme,
içini dışına çevirir, dışını içine.
İçin dışın bir olursun.

Kısa yoldan gitmektir uykusuzluk,
yerin uzamış bir kulağı vardır ses toplayan,
göğün çok delikli dili kekemedir,
ağaçların iyi koku alan düğme burnu vardır.
Bazı ağaçlar uyuyunca dalgınlıktan yaprağını döker.

Sevgilim sen eve git, babana bir şey söyleme
günlüğüne bir şey yazma, başını öne eğme.

Bölünerek çoğalır geceye düşen tasa,
hasar görmüştür her türlü cumhuriyet,
görmüştür,
vardır.

Uyku, tatlı bir uyuşmadır giderse bin yıl gelmez,
konuşma dilinde bulunmaz,
uykusuzluk kendine bile çevrilemeyen dildir.

Bozultur tamir ettiğini sandık’ın.

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara (Mollagürani Mah. Teker Sok. No: 8, Zemin Kat, Osmangazi-BURSA)	Katkı Payı	: 20 TL
Yayın Danışmanları	: İhsan Üren, Gültekin Emre, Serdar Ünver, Nahit Kayabaşı.	Posta Çeki	: Ceyhun Erim adına 5742436 numaralı hesap
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)	Banka hesabı	: Ramis Dara ya da Ceyhun Erim adına, Finansbank Heykel- Kredikolay Şubesi, Hesap no:21329696
Yazışma Adresi	: Ramis Dara PK 68 16361 Ulucami – BURSA	Baskı	: Akın Erim Mat. Hocalızâde Cad. 7/27 Setbaşı - Bursa
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com	Yayın Türü	: Yaygın süreli yayım. ISSN 1305 – 7685

Ocak 2000’de Bursa’da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa*, şair ve yazarlarının bağlı oldukları telifler, İhsan Üren’in ve başka bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.